

W Ł A D Y S Ł A W
N I E L I P I Ń S K I

**FOTOGRAFIA
G N I E Ź N I E Ń S K A**

W II POŁOWIE XX WIEKU

Konsultacje

Janusz Nowacki

Opracowanie graficzne, skład i łamanie

Władysław Nielipiński

współpraca

Ewa Salewska

Autorzy zdjęć

J. Chłasta, M. Dudko, R. Górczak, P. Kostusiak, K. Łukasik, W. Nielipiński, H. Maćkowiak, M. Michałowski, J. Nowacki, A. Nowik, Z. Siwiński, Z. Stoltman
nie sygnowane zdjęcia archiwalne z kronik gnieźnieńskich klubów fotograficznych, zbiorów prywatnych, reprodukcje z czasopism itp.

Redakcja i korekta

Anita Kowalewska-Łopatka

Natalia Słomińska

Ewa Salewska

© Wydawnictwo Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

Poznań 2013

ISBN 978-83-62717-80-4

Wydawca

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury
ul. Prusa 3, 60-819 Poznań

Druk

WBPiCAK w Poznaniu

SPIS TREŚCI

Od autora	6
Wykaz skrótów	8
Zamiast wstępu	10
Polskie Towarzystwo Fotograficzne Oddział w Gnieźnie	13
Fotografia w latach 70.	
Rzemiosło	57
Prasa lokalna	62
Powiatowy Dom Kultury	67
Państwowy Teatr im. Aleksandra Fredry	68
Klub Międzynarodowej Prasy i Książki	76
Gnieźnieńskie Zakłady Garbarskie	77
Wielkopolskie Zakłady Obuwia „Polania”	83
Gazeta Zakładowa „Głos Załogi”	84
Foto-Klub Format w latach 1979-1981	87
Środowisko fotograficzne Gniezna w latach 1982-1990	
Foto-Klub Format i Gnieźnieńskie Dekady Fotografii	111
Rola i wpływ RSTK na działalność gnieźnieńskich fotografów	142
Miejski Ośrodek Kultury	147
Grupa twórcza Foto 86	155
Młodzieżowy Dom Kultury	161
Klub Międzynarodowej Prasy i Książki	162
Muzeum Początków Państwa Polskiego	164
Biblioteka Publiczna Miasta Gniezna	167
Foto-Klub Cyklop i ZDK Gniegar pod kierownictwem Zdzisława Stoltmana (1982-1992) ..	168
ZDK „Polania”	170
Gazeta Międzyzakładowa „Głos Załogi”	176
Obchody 150-lecia Fotografii	181
Lata 90.	
Czas transformacji	192
Galeria „Pod piątką”	198
Gnieźnieńska Spółdzielnia Mieszkaniowa i kluby środowiskowe	204
Galeria Państwowego Teatru im. Aleksandra Fredry	208
Członkowie Foto-Klubu Format	210
Jubileusz	213
Bibliografia	220
Indeks nazwisk	221

Od autora

Potrzebę opisanego działania gnieźnieńskich fotografów, w której przez dłuższy czas osobiście uczestniczyłem, zaszczerpił we mnie Janusz Nowacki już w 1989 r., kiedy kończyłem Państwowe Zaoczne Studium Oświaty i Kultury Dorosłych prowadzone przez Pałac Kultury w Poznaniu i miałem dokonać wyboru tematu pracy dyplomowej. Wrodzone lenistwo sprawiło, że nie poszedłem za tym podszeptem i wybrałem temat wówczas mi bliższy, dotyczący działalności Domu Kultury „Polania”, którego byłem kierownikiem. Ale niedosyt wynikający z niewykonanego zadania odczuwałem przez wszystkie następne lata i wielokrotnie zarówno w gronie gnieźnieńskich fotografów, jak i w rozmowach z Januszem Nowackim, przewijał się wątek ubolewania, że dotychczas historia ta nie została spisana.

Pomocną dłoń wyciągnął Maciej Szymanowicz – historyk sztuki, którego zauroczyła „Złota Księga” – kronika gnieźnieńskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Fotograficznego z lat 1947-1961. Będąc wykładowcą Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, uznał, że wśród jego studentów, na pewno znajdzie się ktoś, kto zechce pracę licencjacką poświęcić temu tematu. Pomoc świadczona studentom w poszukiwaniu materiałów źródłowych i rozczerwanie wynikające z ich wybiórczego wykorzystania, wywołały powrót myśli o sporządzeniu kompleksowego opracowania.

Oczywiście mam świadomość ograniczeń uniemożliwiających stuprocentowe wywiązanie się z tak postawionego zadania. Na przeszkodzie staje niemożność dotarcia do części dokumentów, które albo zostały skutecznie nie wiadomo gdzie zarchiwizowane, albo zniszczone na przestrzeni lat¹, albo w ogóle nie powstały. Pozostająca w pamięci uczestników wiedza o zaistniałych faktach przechodzi w sferę ustnej tradycji. W tym miejscu nasuwa się refleksja o niefrasobliwości wielu działaczy w dokumentowaniu animowanych wydarzeń. Jako przykład podam Kronikę Foto-Klubu Format² pracownie prowadzoną przez jego prezesa – Henryka Maćkowiaka, w której odnotowywał nie tylko działania klubowe, ale również wszystkie inne wydarzenia fotograficzne, jakie w tym czasie miały miejsce w Gnieźnie. Tylko, że nie przywiązywał wagi do precyzyjnego ich datowania. Znajdujemy więc wiele wycinków prasowych opisujących konkretne wydarzenia, nawet fragmenty winiet czasopism, z których pochodzą, ale już daty, numeru czasopisma i innych identyfikatorów brakuje. Znacznie lepiej ma się sprawa z kwerendą po czasopismach lokalnych, których prawie kompletne roczniki przechowuje Biblioteka Publiczna Miasta Gniezna, tylko, że niektóre notki prasowe są tak kuriozalne jak np. ta z czerwca 1961 r.: „W Gnieźnieńskim Domu Kultury zorganizowana jest przez Towarzystwo Fotografiki Polskiej wystawa, która cieszy się powodzeniem”³. Zauważam też niestaranność części dziennikarzy, którzy popełniają w relacjach wiele błędów rzeczowych, a więc i to źródło należy traktować z dużą rezerwą. Redagując niniejsze opracowanie, często sięgałem po *Encyklopedię Gniezna i Ziemi Gnieźnieńskiej*, w której też niestety brakuje wielu haseł dot. fotografii, a te które są, traktują temat mało rzetelnie. Korzystałem także z pamiętek gromadzonych przez poszczególnych uczestników opisywanych wydarzeń.

1 Jako przykład niech posłuży historia „Kroniki ZDK Polania”, którą osobiście prowadziłem, kierując tą placówką w latach 1986-1991. W momencie likwidacji ZDK, w najlepszej wierze przekazałem „Kronikę” do zakładowego archiwum. Kiedy jednak całe WZO „Polania” upadły, to do Archiwum Państwowego w Poznaniu zostały przekazane tylko „ważne” dokumenty, a wszystkie „mniej ważne” wrzucono na stojącą obok przyczepę ze śmieciami.

2 W materiałach źródłowych występuje bardzo duża różnorodność w pisowni nazwy Klubu; w niniejszym opracowaniu korzystam z formy jaka występuje w dokumentach założycielskich Foto-Klubu Format.

3 (chl), w *kilku zdaniach...*, „Ziemia Gnieźnieńska”, 1961, nr 3, s. 2.

Szczególną rolę w tym obszarze odegrał Janusz Nowacki, który prywatnie jest chodzącą encyklopedią wiedzy historycznej, a przy tym w prowadzonym przez siebie w CK Zamek Wielkopolskim Archiwum Fotografii, zgromadził wiele dokumentów życia społecznego stanowiących ważne źródło informacji. Dziękuję synowi ostatniego prezesa „pierwszego gnieźnieńskiego Foto-Klubu” – Leszkowi Kubackiemu – za udostępnienie bardzo ważnych materiałów z archiwum ojca. Szczególne podziękowania składam Maciejowi Szymanowiczowi, który przygotowując pracę habilitacyjną, poświęconą historii polskiej fotografii w powojennym dziesięcioleciu, udostępnił mi archiwalia dotyczące Gniezna. Dziękuję wszystkim fotografom, dziennikarzom i animatorom, którzy do niniejszej publikacji wnieśli część swojej wiedzy. Dziękuję Elżbiecie Kowalskiej z Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie za możliwość korzystania z jej opracowań. I jeszcze jedno: pracy zredagowanej przez osobę nie posiadającą kompetencji i warsztatu historyka, nie można traktować jako pracy historycznej. Opracowanie to jest więc jedynie zestawieniem faktów, zbiorem dokumentów, wyborem fotografii i jako takie może co najwyżej stanowić istotne źródło informacji dla potencjalnych przyszłych badaczy.

Podstawową trudnością w opisywaniu historii ludzi żyjących jest zderzenie opartych o dokumenty ustaleń badacza z pamięcią uczestników opisywanych wydarzeń, z których każdy inaczej widzi swoją w niej rolę. Jeżeli jeszcze dodamy, że również dokumenty źródłowe mogą podlegać manipulacji zarówno na etapie ich tworzenia, selektywnego przechowywania czy późniejszego interpretowania, to mamy całą skalę trudności, z którą styka się osoba chcąca odtworzyć rzeczywisty bieg dziejów. Uczestnicy opisywanych wydarzeń muszą się zgodzić, że coraz częściej ich życie podlegać będzie ocenom niezależnym od ich woli, ocenom nie uwzględniającym intencji, możliwości czy kontekstu społeczno-politycznego. Jestem w grupie tych osób, więc zapewne nie uniknąłem subiektywnego podejścia do dokonywanego wyboru zdjęć, cytatów itp., mimo że starałem się unikać jakichkolwiek osobistych odniesień.

Zdaję sobie sprawę z wielu braków i niedoskonałości tego opracowania. Nie do wszystkich dokumentów dotarłem, nie wszystkie wydarzenia odnotowałem, nie o wszystkich ważnych dla środowiska osobach napisałem, nie o wszystkich dość wyczerpująco. W niektórych miejscach pozostały znaki zapytania. Dlatego chciałbym, aby publikacja ta była traktowana jako szkic wymagający dalszego dopracowywania. Mam nadzieję, że uważny czytelnik po wychwyceniu istotnego braku nie poprzestanie na konstatacji, że praca jest nierzetelna, lecz włączy się w proces jej poprawiania i uzupełniania. Oddaję do dyspozycji mój adres e-mailowy: foto@wbp.poznan.pl, na który można przysyłać istotne z punktu widzenia prawdy historycznej informacje. Nie wykluczam możliwości, a może nawet konieczności, przygotowania w przeciągu dwóch-trzech lat, drugiego wydania, uzupełnionego i poprawionego wysiłkiem całego gnieźnieńskiego, fotograficznego środowiska.

Opracowanie zostało podzielone na rozdziały, obejmujące poszczególne okresy. Podział ten jest czysto umowny, bowiem wielokrotnie zamknięcie danego tematu wymagało wykroczenia poza wcześniej określony zakres czasowy. Narracja prowadzona jest przede wszystkim za pomocą cytatów z dostępnych publikacji prasowych i innych opracowań, dlatego aby czytelnik się nie pogubił, co jest tekstem od autorskim, a co cytatem, wprowadziłem różne kolory druku. Częścią narracji są również reproduktowane dokumenty i zdjęcia – uważny czytelnik powinien więc i na te elementy zwrócić uwagę, zwłaszcza, że programowo unikam komentarzy i własnych ocen dot. prezentowanego materiału. Dla większej przejrzystości i zwięzłości tekstu często korzystam ze skrótów, których pełen wykaz umieszczony jest na początku publikacji. Podobnie w przypadku wymieniania osób używam przy nazwisku pierwszą literę imienia, a pełna identyfikacja osoby jest możliwa dzięki zamieszczonemu na końcu opracowania indeksowi nazwisk.

Władysław Nielipiński

Wykaz skrótów

AFT-PTF	Foto-Galeria na os. Jagiellońskim w Poznaniu
ASP	Akademia Sztuk Pięknych w Poznaniu
BPMG	Biblioteka Publiczna Miasta Gniezna, ul. Staszica 12 a
BWA	Biuro Wystaw Artystycznych
CAF	Centralna Agencja Fotograficzna
CK	Centrum Kultury
CK Zamek	Centrum Kultury Zamek w Poznaniu (od lipca 1993 r.)
COMUK	Centralny Ośrodek Metodyki Upowszechniania Kultury
CSSR	Czechosłowacka Republika Socjalistyczna
czł.	członek
DESA	Przedsiębiorstwo Państwowe Dzieła Sztuki i Antyki, Gniezno, Boh. Stalingradu 3
DiM	Studio Diaporamy i Multiwizji
DKDiM	Dom Kultury Dzieci i Młodzieży (późniejszy MDK) Gniezno
FASF	Federacja Amatorskich Stowarzyszeń Fotograficznych w Polsce (od 1967 r.)
FG Lech	Fabryka Galanterii „LECH”, Gniezno, ul. Fabryczna 12
fot.	fotografia, fotografował
Fotoklub RP	Stowarzyszenie Twórców Fotoklub Rzeczypospolitej Polskiej
FSF	Federacja Stowarzyszeń Fotograficznych w Polsce
Galeria GN	Gdańska Galeria Fotografii, Dział Fotografii Muzeum Narodowego w Gdańsku
G-no	Gniezno
GOK Zaniemyśl	Gminny Ośrodek Kultury w Zaniemyślu
GOK	Gnieźnieński Ośrodek Kultury
GZG	Gnieźnieńskie Zakłady Garbarskie w Gnieźnie, ul. Wrzesińska 44
H.M.	Henryk Maćkowiak
Jagiellonka	Klub Osiedlowy SM Jagiellonka, Gniezno, os. Jagiellońskie 29
kat.	kategoria
k-o	kulturalno-oświatowy
K.S.	Krzysztof Szymoniak
KiS	Kultury i Sztuki
KMPiK	Klub Międzynarodowej Prasy i Książki, Gniezno, ul. B. Chrobrego 11
KTiR	Klub Techniki i Racjonalizacji
KM PZPR	Komitet Miejski Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej
Kom. Kwal.	Komisja Kwalifikacyjna
Kom. Rewiz.	Komisja Rewizyjna
Kom. Rozjem.	Komisja Rozjemcza
KS	Klub Sportowy
ks.	ksiądz
KZ PZPR	Komitet Zakładowy Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej
MDK	Młodzieżowy Dom Kultury, Gniezno, ul. Roosevelta 42
MHF	Muzeum Historii Fotografii
MKiS	Ministerstwo Kultury i Sztuki
MN	Muzeum Narodowe
MOK	Miejski Ośrodek Kultury, Gniezno, ul. Łubieńskiego 11
MPPP	Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie, ul. Kostrzewskiego 1
MRN	Miejska Rada Narodowa
nagr.	nagroda
NN	nazwisko nieznanne
NSZZ PL	Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Przemysłu Lekkiego
NZS	Niezależny Związek Studentów
Oddz.	Oddział
ORBIS	Polskie Biuro Podróży Orbis
ORMO	Ochotnicza Rezerwa Milicji Obywatelskiej
PAX	Stowarzyszenie PAX obecnie Katolickie Stowarzyszenie Civitas Christiana
PDK	Powiatowy Dom Kultury
PFLT	Poznańska Fabryka Łożysk Toczących
PK	Pałac Kultury w Poznaniu
PKWN	Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego
PKS	Państwowa Komunikacja Samochodowa
P-ń	Poznań

Polanex	Zakłady Przemysłu Odzieżowego Polanex w Gnieźnie
pow.	powiat
PR	Polskie Radio
PRL	Polska Rzeczpospolita Ludowa
„Przemiany”	„Przemiany Ziemi Gnieźnieńskiej”, a od 1994 r. „Przemiany na Szlaku Piastowskim”
PSO	Państwowe Stado Ogierów, ul. Kleckowska
PTE	Polskie Towarzystwo Ekonomiczne
PTF	Polskie Towarzystwo Fotograficzne, po 1960 r. Poznańskie Towarzystwo Fotograficzne
PTTK	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
pw.	pod wezwaniem
PZF	Polski Związek Fotografików
Rozmaitości	Klub Osiedlowy SM Rozmaitości, Gniezno, ul. Budowlanych 2
RSTK	Robotnicze Stowarzyszenie Twórców Kultury
s.c.	spółka cywilna
SCRK	Stowarzyszenie Centrum Rehabilitacyjno-Kulturalne „Promyk”
seria wyd.	seria wydawnicza
SM	Gnieźnieńska Spółdzielnia Mieszkaniowa
SMF	Stowarzyszenie Miłośników Fotografii
Spomasz	Fabryka Maszyn i Urządzeń Pakujących Spomasz w Gnieźnie
śp.	świętej pamięci
św.	święty
Teatr	Państwowy Teatr im. Aleksandra Fredry w Gnieźnie, ul. Mickiewicza 9
TNOiK	Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa
TMG	Towarzystwo Miłośników Gniezna
TMMG	Towarzystwo Miłośników Miasta Gniezna 1977-1983, obecnie TMG
TPN	Tatrzański Park Narodowy
Turysta	Spółdzielnia Turystyczna TURYSTA
UAM	Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
USC	Urząd Stanu Cywilnego
UM	Urząd Miasta
W-wa	Warszawa
w-ty	warsztaty
WBPiCAK	Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu
WDK	Wojewódzki Dom Kultury
WF	Warsztaty Fotograficzne
W.N.	Władysław Nielipiński
WRN	Wojewódzka Rada Narodowa
WSHM	Gnieźnieńska Wyższa Szkoła Humanistyczno-Menedżerska „Milenium”
WSP	Wyższa Szkoła Pedagogiczna obecnie Uniwersytet Opolski
WSUS	Wyższa Szkoła Umiejętności Społecznych
wyd.	wydawnictwo
wyr.	wyróżnienie
WZO	Wielkopolskie Zakłady Obuwia „Polania” w Gnieźnie, ul. 22 Lipca 106
Vitrocer	Zakład Przetwórstwa Szkła Vitrocer, Gniezno, ul. Chrobrego 26
zd.	z domu
Zarz.	Zarząd
ZDK Polania	Zakładowy Dom Kultury „Polania” (wcześniej Dom Socjalny)
ZG	„Ziemia Gnieźnieńska” (miesięcznik) ZG ZPAF
ZG ZPAF	Zarząd Główny Związku Polskich Artystów Fotografików
ZHP	Związek Harcerstwa Polskiego
zm.	zmarł
ZM	Zakłady Mięsne
ZMS	Związek Młodzieży Socjalistycznej
ZM-G ZSMP	Zarząd Miejsko-Gminny Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej
ZNP	Związek Nauczycielstwa Polskiego Oddział w Gnieźnie
ZPAP	Związek Polskich Artystów Plastyków
ZPAF	Związek Polskich Artystów Fotografików
ZSEO	Zespół Szkół Ekonomiczno-Odzieżowych
ZW	Zarząd Wojewódzki
zw. zaw.	Związki Zawodowe

Zamiast wstępu

Zanim weźmiemy do ręki kronikę gnieźnieńskiego „Foto-Klubu” powinniśmy poznać parę faktów z powojennej historii fotografii polskiej. Tak się bowiem składa, że fotografia, była obecna w powojennej rzeczywistości od pierwszych chwil wyzwolenia. Już w 1944 r. w Lublinie w resorcie kultury PKWN utworzono wydział fotografiki. Tutaj też miała miejsce pierwsza po wojnie zbiorowa prezentacja najwybitniejszych polskich fotografów⁴. Po Lublinie – Poznań i Warszawa stały się centrami fotograficznego życia kraju. Właśnie Poznań stał się w tym okresie wiodącym ośrodkiem w zakresie tworzenia instytucjonalnych form ruchu fotograficznego.

W. Nielipiński, *Czytając kronikę gnieźnieńskiego „Foto-Klubu”*, „Głos załogi”, 1.07.1989, nr 7(331), s. 3.

(...) Historia zorganizowanego ruchu fotograficznego w powojennym Poznaniu rozpoczyna się 28 czerwca 1945 roku, kiedy w Urzędzie Wojewódzkim odbyło się spotkanie założycielskie Stowarzyszenia Miłośników Fotografii, którego prezesem został Włodzimierz Nowakowski. Do spotkania doszło dzięki staraniom Mariana Schulza, kierownika referatu fotografiki utworzonego 1 maja 1945 roku w Wydziale Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego Poznańskiego. Zresztą gmach „Województwa” stał się w pierwszych powojennych latach miejscem spotkań członków Stowarzyszenia. Zadaniem referatu było „wskrzeszenie i zorganizowanie amatorskiego i artystycznego ruchu fotograficznego w kraju”. Bez wątpienia to dzięki m.in. zapleczu administracyjnemu doszło do bardzo szybkiej budowy ośrodka wyznaczającego standardy polskiego życia fotograficznego. (...)

W tym czasie, gdy krystalizowała się wiodąca rola ośrodka poznańskiego, rozpoczęła się odbudowa życia fotograficznego w Warszawie. Kluczowym wydarzeniem dla owego procesu było powstanie 10 lutego 1946 roku Polskiego Związku Artystów Fotografów (od 1947 Polski Związek Fotografików, od 1952 roku Związek Polskich Artystów Fotografików); stanowisko prezesa objął J. Bułhak. Równy rok później został zatwierdzony statut Związku, który zalegalizował zawód artysty fotografa mogącego funkcjonować na prawach wolnych zawodów. Otoczenie opieką prawną działań artystów fotografów było spełnieniem przedwojennych oczekiwań środowisk fotograficznych. Nowy ład prawny spowodował, że twórcy z całego kraju zaczęli składać akces do Związku, jednocześnie kontynuując tradycyjną działalność w rozsianych po kraju stowarzyszeniach. Niemal równolegle rozpoczęły się procesy mające na celu centralizację życia fotograficznego. Ich pierwszym symptomem było przeniesienie 1 lutego 1947 roku referatu fotografiki z Poznania do Departamentu Plastyki Ministerstwa Kultury i Sztuki w Warszawie. Nadzór najwyższych władz państwowych nad krajowym życiem fotograficznym stał się faktem. Następstwem tych zabiegów było rozpoczęcie reformy autonomicznych do tej pory stowarzyszeń, które miały zostać połączone w jeden organizm. 8 lipca 1947 roku odbyła się w Warszawie konferencja mająca na celu powołanie do życia Polskiego Towarzystwa Fotograficznego. Zadaniem nowej organizacji było „zjednoczenie” amatorskiego ruchu fotograficznego oraz bliska współpraca z MKiS. Powołano komisję organizacyjną PTF na czele z Zygmuntem Obrąpalskim i ówczesnie mieszkającym w Warszawie Tadeuszem Cyprianem, a tymczasową siedzibą organizacji został Poznań. W grudniu tego roku został wybrany Zarząd Główny, który stanowili Cyprian (prezes) i Obrąpalski (wiceprezes). Pozostałymi członkami zarządu zostali także poznaniacy (F. Obrąpalska, Z. Maksymowicz i S. Poradowski). Mimo że organizacja PTF tymcza-

4 Brał w niej udział np. Edward Hartwig czy Edmund Zdanowski, ale w większości wystawiali na niej fotografowie związani z wojskiem, w końcu był to grudzień 1944 r. Ekspozycja odbyła się pod tytułem *Wystawa fotografiki ojczystej* (konsultacja: Maciej Szymanowicz).

sowo została powierzona ośrodkowi poznańskiemu, to jednak niechętnie spoglądano na konieczność rozwiązania Stowarzyszenia Miłośników Fotografii i powołania w to miejsce oddziału PTF. Wyrazem tej niechęci było przeprowadzenie dość ostentacyjnego procesu likwidacyjnego poprzedzającego wcielenie do PTF 1 grudnia 1948 roku, miesiąc przed ostatecznym terminem wyznaczonym przez ministerstwo. Struktura nowego oddziału PTF była kopią dawnego SMF, a zakres jego funkcjonowania był zbieżny z wcześniejszym kierunkiem działań. (...)

Momentem kulminacyjnym sporu na linii Poznań–Warszawa była planowa akcja wzmocnienia pozycji Związku kosztem PTF, co miało prowadzić do wygenerowania jednego ośrodka służącego jako przekaźnik partyjnych dyspozycji i regulator estetyki socrealistycznej. Działania MKiS wynikały z szerszej koncepcji zarządzania kulturą, w której nie było miejsca dla dwóch instytucji kreujących wydarzenia artystyczne o zbliżonej randze.(...) Problem ten w środowisku fotograficznym pojawił się po raz pierwszy jesienią 1951 roku, kiedy MKiS zwróciło uwagę na „dwutorowość na odcinku twórczości fotograficznej” i wskazało na wspólne cele w zakresie wystawienniczym PTF i PZF. W wyniku zaistniałej sytuacji ministerstwo zainicjowało powołanie Komisji Porozumiewawczej, która 9 grudnia 1951 roku uchwaliła rezolucję rozgraniczającą zakres odpowiedzialności obu organizacji. PTF miał objąć opieką masowy ruch amatorski, a Związek zająć się działalnością *stricte* artystyczną. Rezolucja wprowadzała zdecydowaną hierarchizację i obniżała rangę PTF. (...)

Ostatnią znaczącą „reduktą” na krajowej scenie artystycznej, współtworzoną przez poznańskie środowisko artystyczne, był Zarząd Główny PTF z tymczasową siedzibą w stolicy Wielkopolski. Walka o przejęcie zarządu i przeniesienie go do Warszawy nasiliła się w latach 1952-53. Przybrała ona charakter bezpośredniego starcia podczas dwóch walnych zjazdów organizacji – w Toruniu w kwietniu 1952 roku i w Krakowie w grudniu 1953 roku. Ten drugi przesądził o przeniesieniu zarządu do Warszawy. (...)

Dla poznańskiej fotografii lata 1945-55 stanowią jeden z najciekawszych okresów w jej bogatej historii. W tym czasie stosunkowo szybko zdobyto eksponowane pozycje w hierarchii ogólnopolskiego środowiska fotograficznego, by utracić je z powodu prowadzonej przez władze akcji centralizacji życia artystycznego. Należy zdać sobie sprawę, że omówione przesunięcie w zakresie geografii artystycznej na linii Poznań–Warszawa nie może być odczytywane na poziomie bezpośredniego sporu dwóch środowisk. Mimo, że akcja „odbijania” urzędów ze stolicy Wielkopolski była prowadzona rękoma działaczy warszawskich, to jednak jej inicjatorem było MKiS. Podobnie nie można, jak sugerował we wspomnieniach Strumiński, widzieć tego konfliktu jako pochodnej wycofania się ze Związku w 1951 roku Obrąpalskiego, który wprawdzie pełnił rolę specyficznego zapalnika w kontaktach ze środowiskiem warszawskim, jednak nie należy przeceniać osobistych ambicji i niechęci jednego, bądź co bądź, twórcy. Z całą pewnością nie miał on mocy kreowania polityki kulturalnej państwa. Warto także zauważyć, że ów spór był też wynikiem odrzucenia przez formujący się system modelu kultury przedwojennej, któremu hołdowało środowisko poznańskie. W wyniku rozład dokonanych w środowisku poznańskim w 1. połowie lat 50. XX wieku wyłonił się ład instytucjonalny, który utrwalił się i będzie podlegał rozwojowi przez cały okres PRL.

M. Szymanowicz, *Zaburzona epoka. Poznańska fotografia w latach 1945-55*
Fotografia, „Kronika Miasta Poznania” nr 3, Poznań 2011.

Przełom polityczny 1956 roku okazał się być niezwykle korzystny także dla fotografii w Poznaniu. Jeszcze w tym roku Polskie Towarzystwo Fotograficzne Oddział w Poznaniu nawiązało kontakt ze stowarzyszeniami zagranicznymi, m.in. z Budapeszteńskim Towarzystwem Fotograficznym i Foto-Klubem w Miskolcu (Węgry). Po spóźnionych uroczystościach dziesięciolecia Polskiego Towarzystwa Fotograficznego, obchodzonych w Poznaniu w 1957 roku, otwarta tu

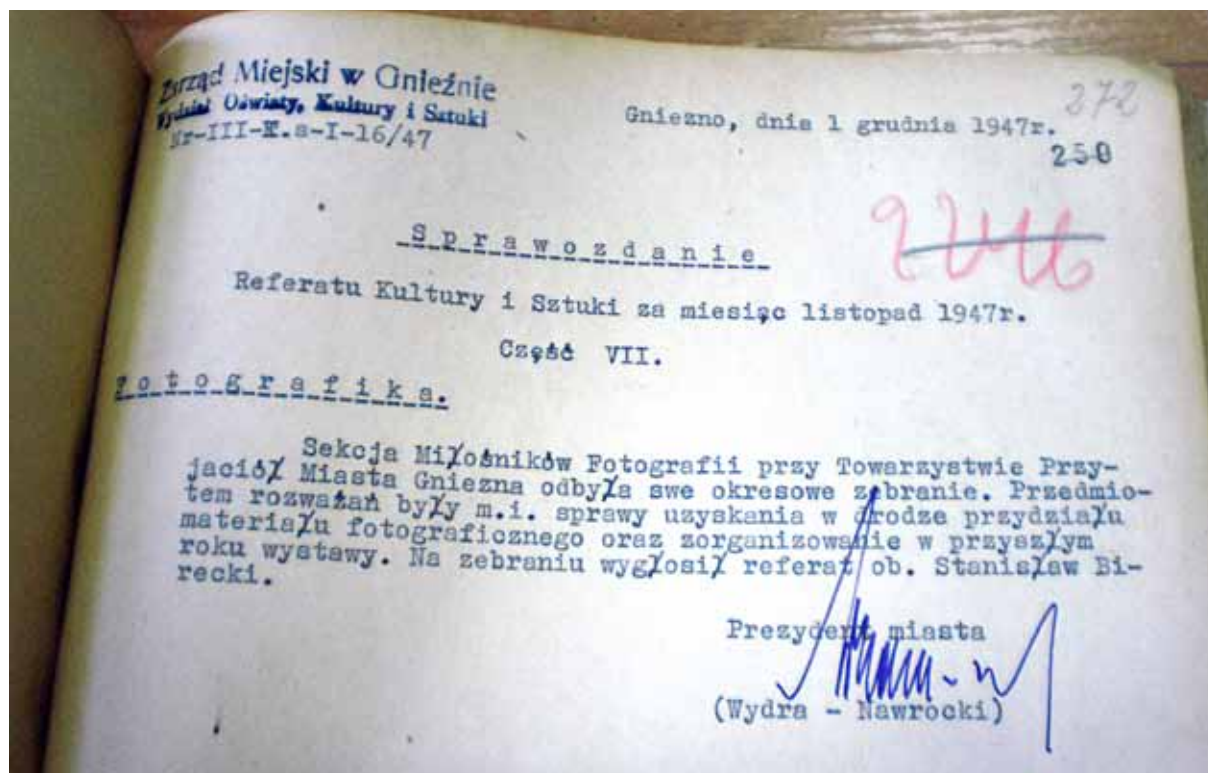
została pierwsza w powojennej Polsce międzynarodowa wystawa fotografii artystycznej „Krok w nowoczesność”. Przyniosła się ona do otwarcia nie tylko poznańskiej fotografii na aktualne tendencje panujące w sztuce światowej. Animatorem wystawy był Bronisław Schlabs, niekonwencjonalny twórca w dziedzinie fotografii, który, drugi z Poznania, po F. Obrąpalskiej, nawiązał kontakt ze sztuką awangardową.

Lata 60. XX wieku były w dziejach powojennej poznańskiej fotografii okresem niezwykle intensywnym. W 1960 roku miejsce Polskiego Towarzystwa Fotograficznego zajęła Federacja Stowarzyszeń Fotograficznych w Polsce, a Oddział w Poznaniu przyjął nazwę Poznańskie Towarzystwo Fotograficzne (PTF). W tym roku do Poznania zawitała wielka światowa wystawa objazdowa „Rodzina człowiecza” Edwarda Steichena. W 1964 roku Zbigniew Grzegorski założył w Poznaniu Amatorski Klub Fotograficzny Spółdzielczości Pracy „Pryzmat” (...), a w poznańskim Pałacu Kultury (obecnie Centrum Kultury Zamek) powstał Ośrodek Instrukcyjno-Metodyczny. (...) W latach 70. poznański Pałac Kultury urósł do rangi jednego z najważniejszych centrów sztuki fotograficznej w mieście. W 1972 roku powstały tu Dział Filmu i Fotografii oraz Klub Monokl, a rok później – Regionalny Ośrodek Upowszechniania Fotografii. Również wtedy pracę w Pałacu rozpoczął Janusz Nowacki, twórca Warsztatów Fotograficznych pomyślanych jako zbiorowe kreacje twórców i odbiorców.

S. Wojnecki, *Fotografia w Poznaniu 1956-2011*, *Fotografia*, „Kronika Miasta Poznania” nr 3, Poznań 2011.

(...) Nic dziwnego, że tak prężne środowisko zaczęło oddziaływać i promieniować na najbliższą okolicę, a zwłaszcza na leżące w odległości 50 km Gniezno – miasto z ogromnymi tradycjami kulturalnymi i nie mniej wielkimi ambicjami.

W. Nielipiński, *Czytając kronikę gnieźnieńskiego „Foto-Klubu”*, „Głos załogi”, 1.07.1989, nr 7(331), s. 3.

Archiwum Państwowe w Poznaniu, Sygn akt 22/2, UW Pń, Wydż. KiS, sprawozdania ogólne, 1946, tom IV.

Polskie Towarzystwo Fotograficzne

Oddział w Gnieźnie

18 listopada 1945 r. z inicjatywy prof. Edmunda Wengerka powstało w Gnieźnie Towarzystwo Przyjaciół Miasta Gniezna. W latach 1970-1977 zmieniło nazwę na Gnieźnieńskie Towarzystwo Kultury, w latach 1977-1983 nosiło nazwę Towarzystwo Miłośników Miasta Gniezna, a obecnie funkcjonuje jako Towarzystwo Miłośników Gniezna. Obok sześciu sekcji: literacko-odczytowej, przyrodniczo-wycieczkowej, teatralnej, muzycznej, architektonicznej i sztuk plastycznych, w 1946 r. utworzono również sekcję fotograficzną.

Jury konkursu fotograficznego na najlepsze zdjęcie motywów architektonicznych Gniezna ogłosiło wyniki konkursu. Pierwsza nagroda nie została przyznana. Drugą nagrodę w wysokości 3000 zł przyznano Wandzie Szembekowej, trzecią nagrodę (2000 zł) Stanisławowi Maciejewskiemu. Poza konkursem wyróżnione zostały zdjęcia Henryka Nowaka, któremu przyznano nagrodę pieniężną w wysokości 2500 zł. Nadto premie otrzymali Stefan i Helena Bireccy oraz Alfons Krajka.

„Świat Fotografii”, 1947 (lipiec-sierpień), nr 6.

W okresie 5-13 czerwca br. (1948 – przypis W.N.) odbyła się w Gnieźnie wystawa fotograficzna, urządzona przez Sekcję Miłośników Fotografii Towarzystwa Przyjaciół Miasta Gniezna. Dominującą i przytłaczającą cechą całej wystawy było szalone przeładowanie. Zgromadziło około 400 zdjęć, na których nie znać było śladu, że przeszły one przez jakąś komisję kwalifikacyjną. Obok zdjęć poprawnych, dobrych i nawet bardzo dobrych, znalazły się liczne „eksponaty” tego rodzaju, jakich nie pokazuje się nie tylko na żadnej wystawie, lecz usuwa się nawet z prywatnego zbioru, by nie przynosiły wstydu ich autorowi. To, że na obrazie znajduje się palma, nie usprawiedliwia zawieszenia klasycznego wzoru abnegacji technicznej, w dodatku poplamionego i wygniecionego. Przy nawet najdalej posuniętej tolerancji muszą jednak istnieć pewne granice, których przekraczać nie wolno. Aż nazbyt pochopne przekroczenie tej granicy czyni wielką szkodę fotografii już nie tylko jako sztuce, ale nawet jako rozrywce, która winna posiadać pewne aspiracje estetyczne. Przez zmniejszenie ilości podniosłaby się znacznie jakość całości; prace odpowiedniej dobrane korzystniej zaprezentowałyby autorów. (...)

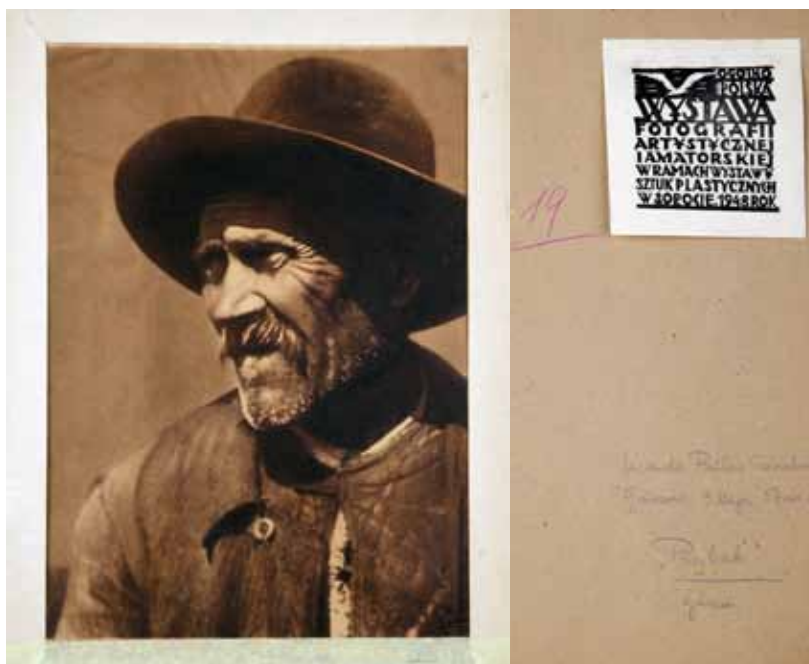
W tym samym gmachu, lecz w innym lokalu odbyła się wystawa indywidualna prac Wandy Bűlow-Szembekowej. Uczennica prof. Neumana i Wiedeńskiej Szkoły Graficznej pokazała kilkadziesiąt prac doskonałych zarówno kompozycyjnie, jak technicznie. Obok bromów autorka pokazała liczne gumy, bromoleje, przetłoki i pigmenty. Najlepszym obrazem jest „Kuklux-Klan”, w którym zwyczajne kopki suszącego się siana tworzą obraz pełen tajemniczości i nastroju. Świetna kompozycja rytmiczna i linearna czynią zeń dzieło, które może być atrakcją każdej wystawy. Opanowanie technik szlachetnych widać w „Portrecie”, gdzie użycie techniki pigmentowej znakomicie podkreśliło plastykę twarzy. Z przetłoków barwnych doskonały jest obraz „Bieda”. Bromolej „Wyptywamy” ujmuje temat z wyczuciem nastroju morskiego. Jako cenniejsze bromy zanotować należy „Pomnik zimy” bardzo subtelny w tonie, oraz interesujące ze względu na sposób ujęcia obrazu „Perspektywa” i „Nalewki”. Całość zmontowana na odpowiednich kartonach i starannie oczyszczona z rzeczy mało wartościowych czyni pod względem estetycznym wrażenie bardzo dodatnie.

Z. Obrąpalski, *Wystawa Fotograficzna w Gnieźnie*, „Świat Fotografii”, 1948 (lipiec), nr 9

Wanda Bülow-Szembek (1911-1985) urodziła się 30 września 1911 r. w Ochrzyszkowcach w dawnym woj. wołyńskim. Edukację rozpoczęła w Państwowej Szkole Sztuk Zdobniczych i Przemysłu Artystycznego w Poznaniu na Wydziale Grafiki i Introligatorstwa, gdzie uczyła się w latach 1931-1934. Następnie uczęszczała do renomowanej Państwowej Koedukacyjnej Szkoły Fotograficznej w Warszawie, w której wykładali znani artyści m.in.: Jan Alojzy Neuman czy Marian Dederko. Edukację w Warszawie ukończyła w 1935 r., otrzymując uprawnienia czeladnika. Naukę zakończyła w słynnym Graphische Schule w Wiedniu w 1936 r. Debiutowała w 1935 r. na wystawie uczennic Państwowej Koedukacyjnej Szkoły Fotograficznej oraz na „IX Międzynarodowym Salonie Fotografiki” w Warszawie, który odbył się w salach salonu Reprezentacyjnego Kasyna Oficerskiego. Czas wojny spędziła w Krakowie, gdzie w latach 1942-1944 terminowała w zakładzie fotograficznym Mieczysława Rysia. (...) Po wojnie osiedliła się w Gnieźnie i związała z poznańskim ruchem fotograficznym. Została członkiem Stowarzyszenia Miłośników Fotografii w Poznaniu, które ówczesnie było najaktywniejszym środowiskiem fotograficznym w kraju. Jednocześnie od stycznia 1946 r. została członkiem Cechu Fotografów w Poznaniu, co jej umożliwiło prowadzenie własnego zakładu fotograficznego w Gnieźnie w latach 1947-1950¹. Likwidacja zakładu była związana z przenosinami do Gorzowa (...). Niestety po przyjeździe do Gorzowa nie kontynuowała kariery artystycznej.

źródło: <http://www.gtf.cba.pl/> (oprac. Maciej Szymanowicz)

Fotografie z kolekcji
Gorzowskiego Towarzystwa
Fotograficznego.

1 Gniezno, ul. 3 maja 57, źródło: „Świat Fotografii”, 1948, nr 10.

30.10.1949 r.
III Gnieźnińska
Wystawa Fotografii.

POD PROTEKTORATEM
PIERWSZEGO PROKURATORA NAJWYSZSZEGO TRYBUNALU NARODOWEGO
Ob. Dr. Tadeusza Cypriana
PREZESA ZARZĄDU GŁÓWNEGO POLSKIEGO TOW. FOTOGRAFICZNEGO
W WARSZAWIE

KOMITET HONOROWY:
Bulhak Jan, Senior Fotografików Warszawa – Cerkaski, Starosta Powiatowy
Gniezno – Gratawski, Przewodniczący M.R.N. Gniezno – Kamerman, I Sekretarz
M. K. P. Z. P. R. Gniezno – Kubiaczek, Przewodniczący P. R. N. Gniezno –
Obregalska Fortunata, Sekretarz Zarz. Gł. P. T. F. Poznań – Mag. Obrapański
Zygmunt V, Prezes Zarz. Gł. P. T. F. Poznań – Pułk. Pasłowski, Dowódca Bry-
gady Gniezno – Fiekenski, I Sekretarz K. P. Z. P. R. Gniezno – Rozłuski,
Inspektor Szkolny Gniezno – Rózewicz Jan, Kierownik Wydz. Kultury i Sztuki
Gniezno – Mag. Schulz Marian, Ministerstwo Kultury i Sztuki Wydział Fotogra-
fiki Warszawa – Wydra-Nawrocki, Prezydent Miasta Gniezno – Żak Maksymi-
lian, Przewodniczący Rady Powiatowej Zw. Zaw. Gniezno – Skibiński Roman,
Prezes Polskiego Towarzystwa Fotograficznego oddz. Gniezno

POLSKIE TOW. FOTOGRAFICZNE ODDZIAŁ W GNIEŹNIE
MA ZASZCZYT PROSIC O PRZYBYCIE NA OTWARCIE

**III. GNIEŹNIŃSKIEJ
WYSTAWY FOTOGRAFII**

KTÓRA ODBĘDZIE SIĘ W NIEDZIELĘ, DNIA 30-GO PAŹDZIERNIKA 1949 ROKU
O GODZINIE 12-TEJ W SALI HOTELU EUROPEJSKIEGO

ZAPROSZENIE SŁUŻY JAKO KARTA WSTĘPU DLA DWÓCH OSÓB

W 1949 r. Sekcja Miłośników Fotografii Towarzystwa Przyjaciół Miasta Gniezna przekształciła się w Gnieźnieński Oddział PTF-u. Sięgnijmy do protokołu z zebrania organizacyjnego PTF, które odbyło się w pomieszczeniach Biblioteki Miejskiej w Gnieźnie:

(...) kol. Birecki Stanisław scharakteryzował dotychczasową działalność Sekcji Fotograficznej przy Towarzystwie Przyjaciół Miasta Gniezna, która (...) może poszczycić się poważnymi osiągnięciami jak: spopularyzowanie fotografii wśród miejscowego społeczeństwa, przeprowadzenie kursu fotograficznego, urządzenie wystawy fotograficznej i inne. W uzupełnieniu powyższej prelekcji zabrał głos deleg. mgr Obrąpalski, wyrażając zadowolenie z postanowienia utworzenia Oddziału PTF w Gnieźnie, po czym przedstawił zebrany cel Polskiego Towarzystwa Fotograficznego i korzyści jakie można osiągnąć przy działalności. (...) prezesem pierwszego zarządu został Roman Skibiński, osiągając 17 głosów w tajnym głosowaniu.

Protokół z zebrania organizacyjnego PTF Oddz. Gniezno 25.03.1949 r.

Coraz częściej prasa przynosi echa działalności PTF Oddziału w Gnieźnie. Oddział ten wykazuje coraz większą żywotność i coraz większy zakres działalności. Oddział przygotował wystawę o odbudowie Warszawy i w tym celu zorganizował specjalną zbiorową wycieczkę do Warszawy, gdzie zaplanowano fotografowanie wspólne z prof. Janem Bułhakiem. Dochód z tej wystawy przeznaczono na odbudowę Warszawy. Odbyła się również wycieczka Oddziału do Poznania na Ogólnopolską Wystawę Fotografiki. Postanowiono również zorganizować w październiku lub listopadzie br. III Gnieźnieńską Wystawę Fotografii. Przewidzianych zostało około 600 prac. Protektorat nad tą wystawą objęły miejscowe władze i organizacje. Zarządowi Oddziału z prezesem R. Skibińskim i wiceprezesem p. Bireckim na czele życzymy nadal pomyślnych wyników pracy.

„Świat Fotografii”, 1950 (styczeń), nr 13.

Birecki Stanisław ur. się 24.06.1904 r. we Lwowie, zm. 1.11.1980 r. w Gnieźnie.

Od 21.08.1933 r. prowadził zakład fotograficzny „Psyche” najpierw przy ul. Tumskiej 10, później przy Rynku 6, a po II wojnie światowej przy ul. Farnej 8¹. Współzałożyciel Sekcji Fotograficznej przy Towarzystwie Przyjaciół Miasta Gniezna, członek pierwszego zarządu PTF (1949 r.) i członek Komisji Rozjemczej z 1950 r.

1 E. Kowalska, *Dorobek gnieźnieńskich fotografów z lat 1919-1939*, „Kronika Wielkopolski” 2003, nr 1(105), s. 25.

w 1949 r.:

(...) urządzono dwie wystawy fotografik. Pierwsza wystawa została zorganizowana w miesiącu wrześniu 1949 z okazji Miesiąca Odbudowy stolicy pod tytułem „Warszawa przed wojną, w gruzach i w odbudowie”, z której czysty zysk przeznaczono na odbudowę Warszawy, przekazując równocześnie kwotę uzyskaną z opłat wstępu 25 000 zł. Poza tym na ten cel przekazano kwoty pochodzące ze sprzedaży fotogramów, których autorzy, członkowie tut. Oddziału, wypełniając swój czyn społeczny oddali do dyspozycji Oddziału i to: ob. Birecki 15 000 zł, ob. Starczewski 10 000 zł i ob. Skibiński 5000 zł. Razem przekazano na odbudowę Warszawy kwotę 55 000 zł (...) na specjalne podkreślenie zasługuje fakt nadesłania przez nestora Polskiej Fotografiki śp. Jana Bułhaka 70-ciu prac, które poważnie zasilily zbiór wystawionych prac.

Protokół z walnego zebrania PTF Oddz. Gniezno 22.03.1950 r.

P r o t o k ó ł

Dnia 5 Listopada br. odbyło się posiedzenie Jury, w składzie :
Mgr. M. Kornicki z Poznania, St. Birecki i R. Skibiński z Gniezna,
przyznając następujące nagrody :

I Nagroda Honorowa IV Gnieźnieńskiej Wystawy Fotografiki
J. Mierzecka - Wrocław, za pracę nr.65
p.t. "Na kole garncarskim"

Złoty Medal

Br. Stapiński - Katowice, za pracę nr.102 i 103
p.t. "Cegła za cegłą" i "Coraz wyżej"

Srebrny Medal

J. Stanisławski - Poznań, za pracę nr.101
p.t. "W gazowni II"

Braźowy Medal

Fr. Stobik - Katowice, za pracę nr.110
p.t. "Powrót z pracy"

I Nagroda Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Fotograficznego
H. Nowak - Gdańsk Wrzeszcz, za pracę nr.73
p.t. "Okruchy życia"

II Nagroda Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Fotograficznego
Fr. Kaczanowski - Lublin, za pracę nr.35
p.t. "Wylewanie asfaltu"

I Nagroda Miasta Gniezna

J. Kornicka - Poznań, za pracę nr.43 i 44
p.t. "Z Międzynarodowych Targów Poznań-
skich I i II "

II Nagroda miasta Gniezna

M. Stamm - Poznań, za pracę nr.98
p.t. "Spust żeliwa"

I Nagroda Polskiego Towarzystwa Fotograficznego w Gnieźnie
S. Kasprzyk - Gniezno, za całość prac

II Nagroda Polskiego Towarzystwa Fotograficznego w Gnieźnie
B. Jędrzejewski - Gniezno, za pracę nr.29
p.t. "Nad jeziorem"

Nagroda Firmy B. Kasprowicz - Gniezno

S. Leszczyński - Poznań, za pracę nr.60
p.t. "Brukarze"

Poza tym wyróżniono fotografie niżej wymienionych autorów :

1. A. Birecka - Gniezno, za pracę p.t. "Wagary"
2. A. Krajka - Gniezno " " " "Rankiem"
3. S. Kubacki - Gniezno " " " "Promenada nad Bałtykiem"
4. M. Myszkowski - Poznań " " " "22 Lipca"
5. A. Snietański - Opole " " " "Przy piecu"
6. R. Szczęsny - Łódź " " " "Grafik "

Podpisano :

/-/ Mgr M. Kornicki

/-/ St. Birecki

/-/ R. Skibiński

Stefan Leszczyński
członek Zw. Pol. Art. Fotografików
Poznań, Grunwaldzka 23 m. 7

ARCHIWUM FOTOGRAFII
Janusz Nowacki

TU/12/5

Następną wystawą, o której wspomina protokół była „III Gnieźnieńska Wystawa Fotografiki” w Sali Hotelu Europejskiego przy ul. Dąbrówki. Miała charakter ogólnopolskiego przeglądu i znalazły się na niej zarówno prace znanych autorów, jak i debiutantów. Obok gnieźnian zaprezentowali się np.: T. Cyprian, E. Hartwig, J. i M. Myszkowscy, F. Obrąpalska, M. Stamm, J. Stanisławski. O wystawie kilkakrotnie pisały gazety terenowe i centralne. („Ilustrowany Kurier Polski”, „Gazeta Gnieźnieńska”, „Głos Wielkopolski”), Nic więc dziwnego, że miejscowe władze zdopingowane tym rozgłosem otoczyły garstkę zapaleńców troskliwą opieką i życzliwą pomocą. Wyrazem tej pomocy było przyznanie Oddziałowi lokalu przy ul. Dąbrówki 22, który jednak musieli własnym sumptem wyremontować.

w 1950 r.:

(...) Oddział posiada zobowiązanie w wysokości 2524,08 w stosunku do Miejskiego Przedsiębiorstwa Remontowo-Budowlanego Gniezno, powstałe przy remoncie własnego lokalu. (...) Na zebraniach oddziału prowadzono pogadanki i referaty na tematy fotograficzne, urządzono kilka wycieczek po Gnieźnie i kilka w okolicy Gniezna. Zarząd Główny PTF przyznał subwencję miesięczną w wysokości 200 zł. Stan członków oddziału na dzień 11 marca 1951 roku wynosił 55 osób. (...) „IV wystawę Fotografiki” zwiedziło ok. 5500 osób, zysku żadnego nie było, ponieważ wstęp na wystawę był bezpłatny. (...) w Bibliotece Miejskiej jest 17 książek z zakresu fotografii, z których mają prawo korzystać wszyscy członkowie Oddziału.

Protokół z walnego zebrania PTF Oddz. Gniezno 11.03.1951 r.

w 1951 r. Prezesem Oddziału PTF Gniezno wybrano Stanisława Kubackiego oraz:

- zorganizowano kurs fotograficzny, w którym udział wzięło 30 osób, z których 16 zostało członkami Oddziału
- zorganizowano przy pomocy kol. Chojeckiego sekcję młodzieżową przy Technikum Gastronomiczno-Handlowym liczącą 30 stałych członków i 30 niestałych.

Protokół z walnego zebrania PTF Oddz. Gniezno 20.04.1952 r.

Podczas walnego zebrania PTF oddz. Gniezno 22.03.1950 r., wiceprezes Zarządu Głównego PTF Zbigniew Obrąpalski zaapelował do gnieźnian o udział w konkursach i wystawach organizowanych przez PTF w całym kraju. Apel ten spotkał się z pozytywną reakcją.

Udział członków PTF Oddz. Gniezno w wystawach krajowych

Data	Tytuł	Podtytuł	Organizator	Udział gnieźnian – ilość prac
27.06.- 15.08. 1948	Wystawa Sztuk Plastycznych Sopot	Ogólnopolska Wystawa fotografii Artystycznej i Amatorskiej	Gdańskie Towarzystwo Fotograficzne	W. Bülow-Szembek – 2
12.1948	Wystawa fotografiki	Grodzisk Mazowiecki, Sala Powiatowej Rady Narodowej	PTF Oddz. w Grodzisku Mazowieckim	K. Konieczny – 2
4.06.1949	II Festiwal Plastyki	Ogólnopolska wystawa fotografii krajoznawczej w Sopocie	Komitet Organizacyjny Festiwalu Sztuk Plastycznych w Sopocie oraz PTF Oddz. w Gdańsku	S. Birecki – 1 K. Konieczny – 2 (wyróżnienie) R. Skibiński – 1

Jesień 1949	II Ogólnopolska wystawa fotografii	Wrocław	PTF Oddz. w Wrocławiu	K. Konieczny – 1
12.1949	Wystawa obrazów fotograficznych	Częstochowa	PTF	M. Andersch – 3 S. Birecki – 4 W. Gawrych – 1 K. Konieczny – 3 S. Nowak – 1 S. Maciejewski – 2 R. Skibiński – 5
03-04. 1950	II Ogólnopolska wystawa fotografii	Wrocław	PTF Oddz. w Wrocławiu	K. Konieczny – 1
10.06. 1950	Krajobraz górski w fotografice	–	Polskie Towarzystwo Tatrzańskie, PTF Oddz. P-ń	K. Konieczny – 7 (wyróżnienie)
12.10. 1950	II Ogólnopolska wystawa fotografii PTF	–	PTF w Wrocławiu	K. Konieczny – 1 Nagroda Zakładu Narodowego im. Ossolińskich
1950	Góry w fotografii	Ogólnopolska wystawa Toruń – Ratusz 1950	PTF, PTT (Polskie Towarzystwo Tatrzańskie) w Toruniu	S. Birecki – 1 K. Konieczny – 3
04.1951	Polska w planie sześcioletnim	IV Opolska wystawa fotografii	PTF Oddz. w Opolu	S. Karpiński – 1 K. Konieczny – 2
7.04.1951	II Częstochowska wystawa fotografii	O zasięgu ogólnopolskim	PTF Oddz. Częstochowa	K. Konieczny – 2
09.1951	Dziecko w Polsce Ludowej	V Lubelska wystawa fotografii	PTF Oddz. w Lublinie	W. Gawrych – 2 K. Konieczny – 2 S. Kubacki – 1
13-22.11. 1951	Poznaj swój kraj	Konkurs fotograficzny Ministerstwa Kolei Biura Turystyki	Ministerstwo Kolei Biura Turystyki	K. Konieczny (wyróżnienie)
11-12. 1951	X Wystawa fotografii	–	PTF Oddz. w Grodzisku Mazowieckim	K. Konieczny – 4
01.1952	Realizm socjalistyczny w fotografii	–	PTF Oddz. P-ń	W. Gawrych – 1 K. Kazimierz – 2 S. Kubacki – 1
11.1952	II Stargardzka wystawa fotografii	Na szczeblu ogólnopolskim	PTF Oddz. w Stargardzie Szczecińskim	K. Konieczny – 5
8. 11. 1952	Fotografia przyrodnicza	–	PTF Oddz. P-ń	K. Konieczny – 2
11-12. 1952	IV Doroczna Ogólnopolska Wystawa Amatorskiej Fotografii Artystycznej	Łódź Ośrodek Propagandy Sztuki	PTF, CBWA	K. Konieczny – 3 II Nagroda MKiS za całość wystawionych prac
12.1952	XVI Toruńska Wystawa Fotografiki	–	PTF Oddz. w Toruniu	K. Konieczny – 1
05-07. 1953	Wystawa Obrazów Fotograficznych	–	PTF Oddz. Częstochowa – Gliwice – Stalinogród	A. Bielawski – 1 W. Gawrych – 1 S. Karpiński – 1 K. Konieczny – 3 S. Kubacki – 1 E. Szajek – 2
11.1953	III Białogardzka wystawa fotografii	Białogard	PTF Oddz. w Białogardzie	K. Konieczny – 3 L. Macioszek – 1

11.1953	Fotografia przyrodnicza	–	PTF Oddz. P-ń	K. Konieczny – 4 L. Macioszek – 1
12.1953	III Starogardzka Wystawa Amatorskiej Fotografii Artystycznej	–	PTF Oddz. Stargard Szczeciński	K. Konieczny – 2
02.1954	Turystyka narciarska	Wystawa fotograficzna	PTF Oddz. P-ń, PTTK, V Okręgowa Komisja Narciarska w Poznaniu	K. Konieczny – 8
11.1954	III Wystawa Fotografii Przyrodniczej	–	PTF Oddz. P-ń	K. Konieczny (Świder) – 2
1954	VI Ogólnopolska Wystawa Amatorskiej Fotografii Artystycznej	Wydawnictwo Sztuka Warszawa	PTF, CBWA Warszawa	K. Konieczny (Świder) – 1
1955		Kraków	–	60 prac członków PTF oddz. G-no
06.1957	VIII Ogólnopolska wystawa amatorskiej fotografii artystycznej	Gliwice	PTF	A. Jeśmontowicz – 1 W. Kasprzak – 1 S. Kubacki – 1
06.1958	IV Zakopiańska Wystawa Amatorskiej Fotografii Artystycznej	Sala wystawowa CBWA Zakopane, Krupówki 41	Centralne BWA i PTF	A. Jeśmontowicz – 2 S. Kubacki – 5
04.1959	XI Wystawa Amatorskiej Fotografii Artystycznej	Częstochowa Muzeum Regionalne	PTF Oddz. w Częstochowie	A. Szłapczyński – 1 Z. Witowski – 3
15.03-12.04.1959	IX Ogólnopolska wystawa amatorskiej fotografii artystycznej	Muzeum Historyczne Rynek Starego Miasta 25 Warszawa	PTF, MKiS	K. Konieczny (Świder) – 1 Z. Witowski – 1, wyr.
09.1962	XI Ogólnopolska wystawa amatorskiej fotografii artystycznej	Gdańsk	GTF	Z. Chojecki – 1 S. Kubacki – 1 A. Szłapczyński – 1

*Pozosta Poznańskie
z L. 4. III. 1954.*

Strona 3

Turystyka narciarska na fotografii

Wielkim powodzeniem cieszy się wystawa fotograficzna pt. „Turystyka narciarska”, mieszcząca się w lokalu PTF przy ul. Paderewskiego 7. Wystawę zorganizowało dla uczczenia II Zjazdu PZPA Okręgowa Komisja Narciarska PTFK, w ramach współpracy z Polskim Towarzystwem Fotograficznym.

Wystawa gromadzi 62 prace 12 znanych fotografików, m. in. Wiktora R. Schramma, Feliksa Sikorskiego, Tadeusza Cypryasa, Kazimierza Koniecznego, Gracjana i Zbigniewa Wysockich.

Przed pięciu ugrupowań fotograficznych Bronisława Szalona „Do Miłoski trzy godziny” zatrzymuje się dłużej każdy narciarz, przypominający sobie swoje własne przeprawy. Doskonale są m. in. fotografie W. Schramma i F. Sikorskiego zatytułowane „Nad morzem mgieł”.

Wystawa obrazuje narciarską tematykę Tatr, Beskidów i Karkonoszy.

Na zdjęciu: fotografia Feliksa Sikorskiego „Czar zimy”.

Piękno krajobrazu górskiego w fotografii

W dniach od 11 do 24 czerwca Oddziały Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego i Polskiego Towarzystwa Fotograficznego w Poznaniu urządza ją wystawę zdjęć wykonanych przez swoich członków. Wystawa odbywa się w lokalu P.T.F. przy ul. Paderewskiego 7. Do wejścia zachęca nas umieszczony w witrynach z lewej strony sprzęt taterniczy, a z prawej trzy piękne zdjęcia z Tatr wykonane przez dra Schramma.

W dniu 10 bm. odbyło się uroczyste otwarcie wystawy na którym przyznano nagrody autorom Nagrodę P.T.F. w kwocie 10 000 zł: otrzymał dr Ryszard Schramm I nagrodę P.T.T. (10 tomów „Wierchów”) wręczono Marianowi Stammowi, II nagrodę P.T.T. przyznano obiecującemu debiutantowi Feliksowi Sikorskiemu („Photographisches Werk 1950”), III nagrodę (3 tomy „Wierchów”) otrzymał dr Stefan Poradowski. Poza tym wyróżniono prace ks.

Kazimierza Koniecznego i Jerzego Olmy.

Fotografia górską jest jedną z najtrudniejszych, toteż nie należy się dziwić że wystawia tylko 16 autorów i tylko 73 prace. Ale już pobieżny rzut oka wystarczy, aby się przekonać, że poznańscy fotografowie godnie kontynuują tradycje Bułhaka i poziom prac rekompensuje brak ilościowe. Nic więc dziwnego, że piękne zdjęcia i ich tematyka przyciągają licznych zwiedzających, a zwłaszcza studentów.

Wstęp jest bezpłatny. Wystawa ma na celu popularyzację wśród szerokiego rzesz zarówno miłośców gór, jak i zamiłowania robienia fotografii.

Godziny otwarcia wystawy (od 13 – 18, w niedziele od 10 – 18) są tak pomyślane, że każdy ma możliwość ją zwiedzić. A zobaczyć warto.

O.M.

„Kłosa Towarzystwa” nr. 162. 16.VI.1950r. (piątek)

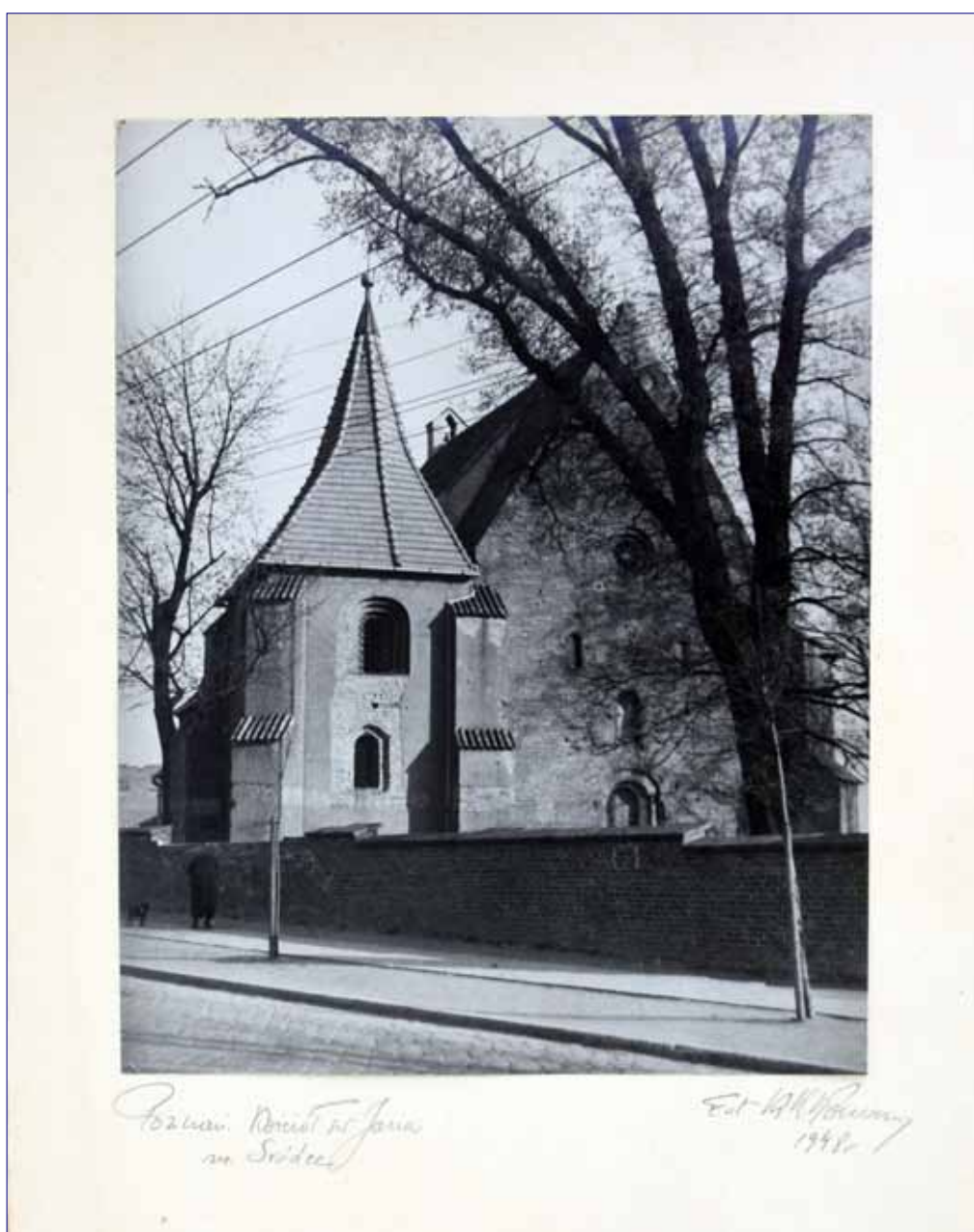
Jak wynika z powyższego zestawienia najbardziej aktywnym fotografem, obsyłającym ogólnopolskie konkursy był w tym okresie ks. K. Konieczny.

(...) Kazimierz Konieczny najudatniej odtworzył „Życie na hali”, gdzie figurki białych owiec i czarnych koni, rozsypane jakby na szachownicy, oraz poprzerywane linie opłotków tworzą w zestawieniu z bardziej masywną formą chaty na pierwszym planie i tłem – już ciekawą grę, będąc jednocześnie wdzięcznymi realiami karjobrazu. (...)

Dr F. M. Nowowiejski, *Wystawa „Górska” w Poznaniu*, „Świat Fotografii”, 1950 (czerwiec–lipiec), nr 18.

(...) Kazimierz Konieczny: „Z pomroku dziejów”. Jeden z najkulturalniejszych i najbardziej dyskretnie osobistych pejzaży na wystawie, z daleką wieżą katedry gnieźnieńskiej idealnie zespoloną z otoczeniem, jakby jednym życiem z nim żyjącą. (...)

J. Sunderland, *Ogólnopolska Wystawa fotografii Krajoznawczej w Sopocie*, „Świat Fotografii”, 1950 (styczeń), nr 13.

Ks. Kazimierz Konieczny (1904-1981)

Dnia 9 lutego 1981 roku zmarł na plebanii w Wilanowie ks. Kazimierz Konieczny, prałat domowy Jego Świątobliwości, doktor prawa kanonicznego, były profesor Metropolitalnego Seminarium Duchowego w Warszawie, były oficjał Sądu Arcybiskupiego w Gnieźnie, wiceoficjał Sądu Metropolitalnego w Warszawie, a przy tym bardzo dobry znawca języka łacińskiego, miłośnik gór i przyrody, filatelista oraz znakomity fotografik. Ze swoich zbiorów przekazał do Muzeum Archidiecezjalnego w Warszawie około 20 000 fotogramów. Umarł w wieku 77 lat mając 50 lat kapłaństwa. (...)

Ks. Kazimierz Konieczny urodził się 3 marca 1904 roku w miasteczku Czeladź na terenie Zagłębia Dąbrowskiego. Pochodził z wielodzietnej mieszczańskiej rodziny, która składała się z ojca Józefa, matki Marianny Tekli z domu Żarskiej, dwóch córek oraz siedmiu synów, w tym dwóch kapłanów. (...)

Po uzyskaniu w 1923 roku matury w częstochowskim II Gimnazjum im. Romualda Traugutta zgłosił się do Seminarium Duchowego w Warszawie, lecz decyzja przyjęcia go na tę uczelnię została odłożona przez rektorat do roku następnego. Przyczyną takiego ustawienia sprawy był słaby stan zdrowia kandydata i konieczność leczenia. Nie chcąc jednak tracić czasu zapisał się na Wydział Prawa Uniwersytetu Warszawskiego, a ukończywszy pomyślnie rok pierwszy, postanowił rozpoczęte studia dokończyć. Do seminarium zgłosił się ponownie w 1927 roku, ale już z dyplomem magistra prawa. W przyspieszonym trybie odbył studia seminaryjne, 18 października 1930 roku otrzymał z rąk bpa Antoniego Szlagowskiego święcenia kapłańskie, a następnie został skierowany do Rzymu na dalsze studia prawnicze. (...)

Po powrocie z Rzymu w lipcu 1933 roku przez krótki czas był wikariuszem w parafii Leszno k. Błonia, po czym został skierowany na kapelanię Szpitala św. Rocha w Warszawie i otrzymał nominację na profesora łaciny w Seminarium Duchowym, której uczył alumnów aż do 1941 roku. W roku 1937 mieszkał przy szpitalu, a potem – w Seminarium. W roku 1934 podjął dodatkowo obowiązki substytutu notariusza Sądu Arcybiskupiego w Warszawie oraz rozpoczął współpracę z redakcją czasopisma „Głos Kapłański”, którego został oficjalnie redaktorem w roku 1939. (...)

Lata okupacji ks. Kazimierz Konieczny spędził w Warszawie. Po wybuchu wojny pełnił funkcję kapelana wojskowego na terenie Uniwersytetu Warszawskiego, potem przez dwa tygodnie był więziony na Pawiaku. (...) W czasie powstania warszawskiego został ujęty przez gestapo w Domu Sióstr Magdalenek przy ul. Żytniej i postawiony pod mur na rozstrzelanie. Nie bez interwencji Bożej, jak twierdził został uratowany od śmierci i przedarłszy się przez płonące przedmieście Warszawy dotarł do Ojrzanowa, gdzie się zatrzymał aż do czasu wyzwolenia Stolicy. Na początku 1945 roku wrócił do Warszawy i zamieszkał przy ul. Hożej jako kapelan Sióstr Rodziny Maryi. Stąd przeniósł się do Ostrówka k. Klembowa, a kiedy otrzymał ponownie urząd notariusza w Sądzie Metropolitalnym, zamieszkał w Chylicach pełniąc obowiązki kapelana Sióstr Urszulanek, oraz obsługując kaplice w Domu Artystów, w Domu św. Wincentego, a także u Sióstr Szarytek.

(...) Czas od 1 października 1947 do 23 grudnia 1953 roku spędził w Gnieźnie sprawując obowiązki oficjała Trybunału Gnieźnieńskiego, a dodatkowo przez pewien okres – także spowiednika zwyczajnego alumnów Arcybiskupiego Seminarium.

Po powrocie do archidiecezji warszawskiej został mianowany 22 marca 1954 roku wiceoficjałem Sądu Metropolitalnego, a 20 maja objął obowiązki proboszcza parafii Świder, które spełniał do lutego 1962 roku, kiedy to przeniósł się do parafii Matki Boskiej Częstochowskiej w Warszawie. Od 1950 roku odznaczony był przez Stolicę Apostolską godnością prałata domowego Jego Świątobliwości.

ks. Grzegorz Kalwarczyk, „Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie” LXIV, 1982, nr 4, s. 124-127¹

1 Materiał pozyskany dzięki życzliwości Dyrektora Archiwum Archidiecezjalnego Warszawskiego ks. mgr Piotra Staniewicza.

Na fotografiach ks. K. Koniecznego udostępnionych przez Macieja Szymanowicza, pojawia się Słomczyn. Prawdopodobnie tą mazowiecką miejscowość ks. Kazimierz fotografował przy okazji spotkań rodzinnych, bowiem w latach 1941-1950 proboszczem parafii pw. św. Zygmunta w Słomczynie był brat artysty ks. Antoni Konieczny.

(www.swzygmunt.knc.pl)

S p r a w o z d a n i e
Zarządu Oddziału P.T.F. Gniezno za rok 1951

Koleżanki i Koledzy

Minął rok jak wybraliście nowy zarząd. Był to rok wytężonej pracy nad zacementowaniem spoiwości naszego Oddziału na pracy którego zaciężyły błędy poprzednich lat. Aktywność starych członków ustała prawie zupełnie. Wielu z nich wycofało się z pracy w Oddziale. Trzeba było więc na nowo organizować pracę, wciągać do niej najbardziej oddane sprawie jednostki werbować nowych członków oraz podnieść poziom starych. Pracę naszą rozpoczęliśmy od przeniesienia się do własnego lokalu i wyposażenia go w niezbędny sprzęt. Dużą przysługę oddał tu nam kol. Nowak St. za którego pośrednictwem wypożyczyliśmy 24 taborety i 2 stoły. Dzięki dalszym staraniom udało nam się wypóżyć z Prezydium MRN dalsze 20 krzeseł i 5 stołów. Inż. Nowak wypożyczył nam biurko. Dalsza praca odbywała się już w nowej atmosferze, mieliśmy bowiem własny kąt w którym byliśmy gospodarzami. Ciężki co prawda na nim dług 2.500,-^{dużi wysławni} lecz ten ~~przez staranie~~ uzyskaniem dodatkowych subwencji z Zarządu Głównego i oszczędnej gospodarce zdołaliśmy spłacić.

Praca nasza szła teraz w kierunku systematycznego szkolenia drogą pogadarek, wykładów i pokazów. I tak w okresie naszej kadencji mieliśmy 25 pogadarek w tym jedną z epidiaskopem i jedną z kolorowymi przezroczkami obrazującą działanie filtrów jak również wykład z pokazem portretowania. Ponadto urządziliśmy 3 wycieczki, z których zebrano wartościowe zdjęcia. Niektóre z nich były następnie wystawione na ostatniej wystawie, a jedno wyróżnione. Celem spropagowania fotografii fotoamatorskiej i dorobku naszej pracy urządziliśmy 2 wystawy. Jedną wewnętrzną ^{w lipcu} wiosną 1951 r. poświęconą Dziecku w Fotografice oraz w kwietniu 1952—V Gnieźnieńską Wystawę Fotografiki.

Poważnym osiągnięciem było zorganizowanie kursu fotografowania, w którym uczestniczyło 30 osób. W ciągu 32 godzin wykładów zapoznano uczestników z całokształtem zagadnień techniki fotografowania i prac laboratoryjnych. Absolwenci kursu poważnie zasilili szeregi naszego Oddziału.

Drugim ważnym osiągnięciem to zorganizowanie przez kol. Chojeckiego sekcji młodzieżowej przy Technikum Gastronomiczno-Handlowym. Sekcja młodzieżowa obejmuje 30 stałych członków. W pogadankach jej bieżę jednak udział do 60 osób. Prowadzenie tego rodzaju sekcji umożliwia popularyzowanie fotografii ^{amatorskiej} i tym samym przygotowuje młodych adeptów fotografiki do ^{aktywnej} działalności w P.T.F.

Do powyższego bilansu osiągnięć trzeba dołączyć jeszcze kilka

danych statystycznych obrazujących naszą działalność.

Stan członków na początku roku	56
przyjęto	24
zwolniono	25
Stan obecny	<u>55</u>

W okresie sprawozdawczym odbyły się 23 zebrania w tym 14 plenarnych i 9 szkoleniowych. Zarząd odbył 7 posiedzeń. Z uwagi na ustąpienie kol.Karpińskiego, inż.Nowaka i Łacińskiego dokooptowano kol.Pietrusińskiego, Chojeckiego, Jankowiakównę. Jako zaczątek organizowania laboratorium Zarząd zakupił kompletny powiększalnik.

W ciągu roku zorganizowano "fundusz papierowy" w wysokości 127, z którego zakupiono papier fotograficzny formatów 24 X 30 i 30 X 40. Papiery te odstępowano następnie członkom na cele wystawowe w drobnych ilościach.

Oceniając krytycznie naszą ubiegłoroczną działalność należy stwierdzić szereg niedociągnięć. Najpoważniejszym mankamentem to niedostateczne stwarzanie możliwości fotografowania z powodu ilościowych wycieczek. Drugim to za mała ilość na zebraniach szkoleniowych zajęć praktycznych. Uniknęliśmy tutaj co prawda błędów poprzednich lat wprowadzając stałe pogadanki związane z techniką fotografowania lecz praca na tym odcinku była jeszcze niewystarczająca jakkolwiek przyczyniła się do pogłębiania wiadomości członków.

Dalszym niedociągnięciem brak ciemni i sprzętu co w znacznym stopniu utrudnia fotografowanie członkom nieposiadającym odpowiednich warunków jak i sprzętu u siebie w domu.

I ostatnim mankamentem są słabo przez naszych członków obsyłane wystawy.

Sumując ~~niedociągnięcia i osiągnięcia~~ *(niedociągnięcia, których nie należy zapominać)* dochodzimy do wniosku że mimo znacznych osiągnięć wiele na terenie naszego oddziału mamy do dokonania. Błędy do których się z szczerością przyznajemy będą z pewnością wytycznymi pracy na rok następny.

Żywotny i sprawny jest niewielki Oddział Gnieźnieński PTF. Jego doroczne wystawy zdobyły sobie należne uznanie i stałych wystawców i odgrywają dużą rolę propagandową. Otwarta ostatnio VI Gnieźnieńska Wystawa zgromadziła 112 prac 71 autorów z całego dosłownie kraju. Wystawa podana jest bardzo starannie i ze smakiem, w ramach, za szkłem i od pierwszego rzutu oka robi bardzo dodatnie wrażenie. Wybija się kilka prac w najlepszym gatunku znanych fotografików, między których coraz pewniej zaczynają wkraczać młode siły – z drugiej strony widać sporo prac autorów początkujących, niezłych wprawdzie, ale wyraźnie borykających się jeszcze z należywym wykorzystaniem światła, trudnościami kompozycyjnymi, technicznymi i – materiałowymi. Tematycznie obserwuje się dużą „modę” na zdjęcia góralskie. Wśród autorów gnieźnieńskich na pierwsze miejsce wysuwa się bezapelacyjnie niezwykle płodny Kazimierz Konieczny trzema pięknymi pracami zimowymi. Największe wrażenie robi „W śnieżnej pościeli” urzekające olbrzymimi masami świeżego śniegu. Powtarzający się motyw trójkątnych szczytów dachów, wprowadzająca w głąb ścieżka przecięta długimi cieniami drzew, stwarzają piękny i głęboko nastrojowy obraz. Pewnym minusem jest może zbyt silny cień na pierwszym planie no i – niedostrzegalne zresztą zrazu – druty w prawym górnym rogu. Piękną i bez błędów pracą jest również spokojny obraz „W zimowej stolicy Polski”; słabszy nieco, zarówno technicznie, jak i oklepanym tematem – „Las pod Krokwią”. Dobre są obydwie prace A. Bielawskiego – zarówno spokojni ładnie skomponowani „Wędkarze z nad Prosną”, jak i wzorowa architektura „Teatru w Kaliszu” (dodałbym obrazowi lepszy sztafaż). Prace S. Kubackiego są spokojne zarówno w tematyce, jak i technice. Miłe wrażenie robi ładnie ujęty „Śpiący Tuptuś”, natomiast ciekawe a trudne „Zimowe studium” zyskałoby na soczystym opracowaniu. Z ciekawych zdjęć rekonstrukcji Biskupina W. Gawrycha szczególnie przedstawiające większy wycinek grodu jest dobrym i oryginalnym obrazem. Natomiast A. Koperski i Z. Różański potknęli się na trudnych, choć ciekawych i aktualnych tematach. Trzeba już nie lada artyzmu, żeby tego rodzaju prace zagrały światłem i życiem. Również „Lepienie naczyń” S. Karpińskiego nie jest pozbawione wad w układzie rąk i rozkładzie plam (odrywająca oczy ciemna plama u góry). Nieco szare w tonie zdjęcia górskie K. Łacińskiego nie wyrastają ponad przeciętność. Dostyc udaną pracą jest natomiast „Schronisko górskie” Ludmiły Macioszek, która z nieciekawej sylwetki schroniska na Kalatówkach potrafiła skomponować wcale niezły obraz. E. Szajek dał dobre „Snopowiązałki w akcji” i nastrojowe „Żniwa”, natomiast jego „Przodownik” stracił dużo przez zbyt twarde opracowanie. Twardość zaszkodziła również ciekawej pracy W. Taczaka „Dąb”. Jego „Gość” przyjemny i dobry w pomyśle razi ujęciem z nieco za wysokiego punktu, przez co uzyskujemy nieprzyjemną dla oka rozbieżność linii ku górze. (...)

R. W. Schramm, VI. *Gnieźnieńska Wystawa Fotografiki*, „Świat Fotografii”, 1952 (listopad–grudzień), nr 32, s. 21 .

w 1952:

(...) na przestrzeni ostatniego roku zdołano kompletnie wyposażyć Oddział w sprzęt laboratoryjny, zbudować laboratorium oraz wykonać sposobem gospodarczym 100 oszklonych ram wystawowych. Na przestrzeni 1952 r. zorganizowano dwie wystawy o charakterze ogólnopolskim i jeden kurs fotografowania. (...) zorganizowano 11 zebrań z pogadankami w tym 7 szkoleniowych, ponadto zorganizowano 3 wycieczki fotograficzne.

Protokół z walnego zebrania PTF Oddz. Gniezno 8.02.1953 r.

w 1953-1954:

W okresie od 1.1.53 do 31.5.54. odbyto 30 zebrań (...) z powyższej cyfry 15 to zebrania szkoleniowe. Ruch członków był znaczny. Stan początkowy wynosił 55 członków, zwolniono 27, przyjęto 30, stan obecny 58. Wyniki te błędą jednak, jeżeli weźmiemy pod uwagę, że przeciętny stan na zebraniach wynosił 18, a ilość wysyłanych prac na wystawy była bardzo nikła i ograniczała się do 5 członków. Nie zorganizowano również zaplanowanej wystawy oddziałowej

na co poważny wpływ miał zupełny brak papierów dużego formatu. (...) Zorganizowano jednak wspólnie z Oddziałem Poznańskim pokaz prac obu Oddziałów, w którym uczestniczyło 5 autorów z 13 fotogramami.

Protokół z walnego zebrania PTF Oddz. Gniezno 3.06.1954 r. w lokalu własnym przy ul. Dąbrówki 3.

W 1954 roku zorganizowaliśmy 5 zebrań szkoleniowych z udziałem wybitnych fotografików oddziału poznańskiego – p. Obrąpalskich. (...) Na zebraniach szkoleniowych dokonywaliśmy omówienia pewnych tematów, które następnie były przedmiotem zadań domowych. Zdjęcia wykonane w ten sposób były z kolei omawiane na skrzynkach krytyki.

Sprawozdanie Zarządu PTF za okres od 1.01.1953 do 31.05.1954 r.

W drugim półroczu 1954 zorganizowaliśmy sekcję artystyczną i poradnię Fotoamatorów. (...) W pracy naszej napotykalismy na poważne trudności (...) wynikały one przede wszystkim z braków funduszy. Przez cały rok 1954 nie otrzymywaliśmy z Zarządu Głównego dotacji na aktywizację, organizację i fundowanie nagród. W organizowaniu wystaw były trudności materiałowe, szczególnie w materiałach pozytywowych rozmiarów wystawowych. Jest to jedna z przyczyn nie wystawiania swoich prac przez naszych członków na obcych wystawach. (...) Kol. Z. Chojecki: (...) członków, którzy zalegają ze składkami, lub ich nie płacą należy wykreślić z rejestru, a zaległe składki każdy z członków winien zapłacić w całości lub prosić o rozłożenie na raty. (...) Wniosek kol. Chojeckiego został przegłosowany przy dwóch wstrzymujących się.

Protokół z walnego zebrania PTF Oddz. Gniezno 3.02.1955 r. w lokalu własnym przy ul. Dąbrówki 3.

w 1955:

(...) zorganizowano łącznie z Foto-Optyką konkurs na najlepsze zdjęcie z wakacji letnich. Nagrody ufundowała Foto-Optyka. W konkursie tym uczestniczyło 5 autorów z 25 pracami. (...) zorganizowano kurs dla fotoamatorów początkujących, w którym udział wzięło 13 uczestników, (po zakończeniu kursu zostali członkami PTF). (...) Wysłano na wystawę do Krakowa 60 prac członków tut. Oddziału. (...) Stan członków zmalał w minionej kadencji z 56 do 37. (...) Na skutek odejścia najaktywniejszych członków utraciliśmy kadrę instruktorską, na skutek czego nastąpiła likwidacja sekcji artystycznej. Fakt ten odbił się również ujemnie na zamierzeniach wystawowych, które z powyższych powodów nie mogły się odbyć. W celach propagandowych zarząd prowadził stałą wystawę w sklepie Foto-Optyka i wystawę w oknie wystawowym we własnym lokalu przy ul. Dąbrówki.

Protokół z walnego zebrania PTF Oddz. Gniezno 4.04.1956 r. w lokalu własnym przy ul. Dąbrówki 3.

w 1956:

(...) Wycieczek fotograficznych zorganizowano – 3, kursów dla fotoamatorów – 1, uczestników – 15; opieka nad kołami fotoamatorskimi: przy PDK – zrzeszonych 10, przy Technikum Handlowym – zrzeszonych 8; konkurs dla fotoamatorów pt.: „Nasze dzieci” – 21 prac 6 autorów

Sprawozdanie z działalności Oddziału PTF Gniezno za 1956 r.

w 1957:

(...) Oddział liczy obecnie 26 członków wykazujących duże zainteresowanie dla spraw fotografii. (...) Zlikwidowano najpoważniejsze źródła kosztów tj. lokal i ciemnię, których utrzymanie było zbyt kosztowne. (...) W miejsce starej ciemni zostanie w marcu uruchomiona nowa w Zasadniczej Szkole Zawodowej. (...) W szkoleniu wprowadzono nową formę: pogadanki kawiarne w niedzielę przedpołudniem połączone w wypadku pogody z wycieczkami fotograficznymi. (...) Kol. Zobel informuje o rozwoju Koła Fotograficznego przy Garbarni i o możliwościach korzystania z ciemni. Zorganizowano VII Gnieźnieńską Wystawę Fotografii z udziałem

oddziałów z całej Polski (...) Wystawa cieszyła się dużym powodzeniem wśród społeczeństwa gnieźnieńskiego. W listopadzie przewidywano zorganizowanie wystawy oddziałowej, z uwagi jednak na brak papierów, wystawa nie doszła do skutku. W ub. r. prace nowych członków wystawiane były w Gliwicach i Białymstoku.

Protokół z walnego zebrania PTF Oddz. Gniezno w dniu 6.03.1958 r. w Powiatowym Domu Kultury

Wystawy PTF oddz. Gniezno

Data	Tytuł	Komisja kwalifikacyjna	Uczestnicy	Udział gnieźnian – ilość prac
5-13.06. 1948	Wystawa fotograficzna Sekcji Miłośników Fotografii Towarzystwa Przyjaciół Miasta Gniezna	–	400 prac 10 autorów	A. Birecka St. Birecki K. Konieczny A. Krajka S. Maciejewski H. Nowak R. Skibiński F. Szymanek St. Szymański
5-13.06. 1948	Wystawa indywidualna Wandy Búlow-Szembek	–	–	W. Búlow-Szembek
4-22.09. 1949	Warszawa przed wojną, w gruzach i w odbudowie	–	258 prac 7 autorów m.in. J. Bułchak – 70 prac	S. Birecki E. Starczewski R. Skibiński
30.10 1949	III Gnieźnieńska wystawa fotografiki	R. Skibiński, Z. Obrąpalski, F. Obrąpalska, S. Birecki (komisarz), T. Kupś, A. Hordyński	143 prace 62 autorów m.in. T. Cyprian, J. Gardzielska, E. Hartwig, M. Myszkowski, F. Obrąpalska, M. Stamm, J. Stanisławski	M. Andersch – 3 A. Birecka – 4 S. Birecki – 6 W. Gawrych – 3 A. Hordyński – 3 S. Kasprzyk – 1 A. Krajka – 1 T. Kupś – 2 S. Maciejewski – 2 H. Nowak – 1 R. Skibiński – 1 W. Starczewska – 1 E. Starczewski – 2 E. Szczublewski – 1
5.11.1950	IV Gnieźnieńska wystawa fotografiki „Świat pracy”	Z. Obrąpalski, S. Birecki, W. Gawrych, R. Skibiński (komisarz), K. Żurowski	126 prac 47 autorów m.in. F. Obrąpalska, E. Hartwig, M. Myszkowski, M. Stamm, J. Stanisławski	A. Birecka – 2 S. Birecki – 7 W. Gawrych – 4 A. Jaśkowiak – 1 B. Jędrzejewski – 3 S. Kasprzyk – 7 A. Krajka – 2 S. Kubacki – 5 R. Skibiński – 7 E. Starczewski – 3 E. Szajek – 1 E. Szczublewski – 1 K. Żurowski – 4
8-14.07. 1951	Dziecko w fotografii	wystawa wewnętrzna członków oddziału	54 prace 12 autorów	m.in. M. Andersch B. Włosik, W. Gawrych, E. Szczublewski

30.03 -14.04. 1952	V Gnieźnieńska wystawa fotografii	Z. Obrąpalski, F. Obrąpalska, R. Skibiński, E. Szajek, T. Nowak, W. Gawrych, S. Kubacki (komisarz)	119 prac 56 autorów m.in. Z. Grzegorski, M. Myszkowski, F. Obrąpalska, G. Wyszomirska	A. Bielawski – 1 W. Gawrych – 1 S. Karpiński – 1 K. Konieczny – 4 S. Kubacki – 5 A. Krajka – 2 K. Łaciński – 3 Z. Różański – 1 J. Surdziel – 1 E. Szajek – 3 K. Węglewski – 1
16.11 -30.11. 1952	VI Gnieźnieńska wystawa fotografii	Z. Obrąpalski, F. Obrąpalska W. Gawrych, E. Szajek, A. Bielawski, S. Kubacki, Z. Chojecki (komisarz)	112 prac 71 autorów J. Gardzielewska, J. Korpala, M. Myszkowski, F. Obrąpalska, W. Rut, F. Sikorski, M. Stamm, J. Stanisławski, B. Schlabs, G. Wyszomirska	A. Bielawski – 2 W. Gawrych – 2 W. Górkowski – 1 S. Karpiński – 1 K. Konieczny – 3 A. Koperski – 1 S. Kubacki – 3 K. Łaciński – 3 L. Macioszek – 1 Z. Różański – 2 E. Szajek – 3 W. Taczak – 2
1954	Pokaz prac oddziałów Poznań–Gniezno	–	13 prac 5 uczestników	
11-12. 1954	Wystawa fotografii amatorskiej oddz. PTF	–	101 prac 41 autorów	E. Szajek, Z. Chojecki, S. Karpiński, S. Kubacki, W. Kasprzak, M. Blum, W. Piechocki, Herzog, W. Gad, A. Jeśmontowicz
24.06. -31.07. 1956	Wystawa amatorskiej fotografii artystycznej	–	80 prac 6 autorów	–
17.02. -17.03. 1957	VII Gnieźnieńska wystawa fotografii	–	49 prac 91 autorów m.in. J. Lewczyński, P. Pierściński	Z. Chojecki – 3 W. Górkowski – 1 S. Karpiński – 2 W. Kasprzak – 1 Z. Kordiaczyński – 1 S. Kubacki – 5 L. Lewek – 1 L. Macioszek – 1 K. Macioszek – 2 B. Welke – 1 Z. Witowski – 1
19-26. 04.1959	Oddziałowa wystawa fotografii artystycznej	–	–	–
26.03. -16.04. 1961	IX Wystawa fotografii artystycznej	–	–	–

Fotografisci poznańscy triumfują na ogólnopolskiej wystawie w Gnieźnie

Piękym osiągnięciem artystycznym narząd można trzecią gnieźnieńską wystawę fotograficzną, która znalazła pomieszczenie w odpowiednio urządzonej sali Hotelu Europejskiego. Około 60 najcenniejszych prac z całej Polski obrazują dorobek fotografiki, przy czym wymienić na jej czele, za ścianą mając pokazywać, jako młoda się w imprezie reprezentowała.

Otwarcia wystawy dokonał w ub. niedzielę w obecności przedstawicieli władz miejsc. i Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Fotograficznego, nac. wydz. fotografiki przy Min. Kultury i Sztuki mgr M. Szulc. W pierwszym dniu nastąpiła ocena prac przez komisję pod przewod. inż. J. Strumińskiego.

Pierwszą nagrodę w postaci dyplomu za słoty medal otrzymał F. Maćkowiak z Poznania za pracę „W oczekiwaniu fall”, drugą w. dyplom na srebrny medal R. Skibiński z Gniezna za pracę „U celu”, trzecią — dyplom na brązowy medal S. Poradowski z Poznania za pracę „W ciemności” i „Widok z trzech kątów”.

Pierwszą nagrodę pieniężną zarządu głównego PTF w wys. 15.000 zł przyznano J. Skibińskiemu z Poznania, drugą w wys. 10.000 zł S. Leszczyńskiemu z Poznania i trzecią 5000 zł S. Bireckiemu z Gniezna, który zarządem otrzymał list pochwalny za organizację wystawy.

Nagrodę m. Gniezna w kwotę 10.000 zł przyznano w udziale P. Otopalskiej z Poznania za cykl prac o Gnieźnie i jego okolicy, nagrodę oddziału PTF w Gnieźnie J. Myszkowskiemu z Poznania (5000 zł). Poza tym nagrodę P. Kasprowicz z Zągorzki i Lublina oraz Okr. Związku Cechów w Gnieźnie otrzymał W. Gworych.

Wystawa patrzyła do 15 bm. i godnie jest sobotnia. [p]

KOMITET ORGANIZACYJNY
POLSKIEGO TOWARZYSTWA FOTOGRAFICZNEGO
ODDZIAŁ W GNIEZNIU

organizacja w roku bieżącym

III. GNIEZIEŃSKA WYSTAWA FOTOGRAFII

Wzrost odbędzie się w dniach 10-12 października — listopad

REGULAMIN

1. Temat prac dowolny.
2. Motywy nieograniczone.
3. Wpisowe 100 — od każdego autora (za obrazki nie przyjęte nie zwraca się opłaty).
4. Prace przyjmują się od formatu 13:17 wysył. Prace naklejone na kartonie dowolnego rozmiaru i koloru.
5. Na każdej pracy należy podać: nazwisko, doktryny adres, tytuł pracy i rokaj techniki.
6. Prace wystawiane strzegają pamiętkowa należą wystawy.
7. Komisja decyduje o dopuszczeniu obrazów na wystawę, ludnie Komisja Kwalifikacyjna Oddziału Gnieźnieńskiego wraz z zaproszonymi członkami Główny Komisji Kwalifikacyjnej P. T. F.
8. Nagrody i wyróżnienia zostaną przyznane w czasie trwania wystawy, przez wyżej wymienioną komisję. Spis i wysokość nagród zostaną ogłoszone później.
9. Brożony o wykonaniu pracy obrazki w razie sprzeczności, 10% autorzy ponoszą na koszty administracyjne P. T. F. Gniezna.
10. Prace nadstawiane bez wpisowego nie zostaną przyjęte na wystawę.
11. W dziele nagród przewidziane są dyplomy z przyznaniem medalu i wyróżnień.
12. Ostateczny termin nadsyłania prac do 10 września br.
13. Biuro wystawy P. T. F. Oddział Gnieźno ul. Marsa Śmiała 4. Tel. 15-20.

ZA KOMITET ORGANIZACYJNY
POLSKIE TOWARZYSTWO FOTOGRAFICZNE
Oddział w Gnieźnie

III Wystawa Fotograficzna otwarta w Gnieźnie

W niedzielę, dnia 30 października, w sali Hotelu Europejskiego w Gnieźnie nastąpiło uroczyste otwarcie III Gnieźnieńskiej Wystawy Fotograficznej, którego dokonał przybyły specjalnie na tę uroczystość Naczelnik Wydz. Fotografiki w Min. Kultury i Sztuki mgr M. Szulc.

Udział w otwarciu wzięli: Prezydent miasta — tow. Wydra-Nawrocki, przew. MRN tow. Grołowski, wiceprezes Zarz. Gł. Polskiego Towarzystwa Fotograficznego mgr. Obrapalski oraz zaproszeni goście.

Zebranych powitał prezes gnieźnieńskiego oddziału PTF ob. R. Skibiński, po czym głos zabrał Komisarz Wystawy ob. Sł. Birecki, podkreślając, że właściwa działalność PTF w Gnieźnie poczęła się rozwijać dopiero w ostatnich pięciu latach powojennym i żeby umożliwić wybiecie się młodym fotografikom, na Wystawie, oprócz prac znanych autorów znajdują się eksponaty nadesłane przez debiutantów.

Po obejrzeniu z wielkim zainteresowaniem przez gości około 200 wystawionych prac, Komisja Nagród w składzie: inż. J. Strumińskiego — przew. oraz mgr. Z. Obrapalski, mgr. M. Kornicki i Z. Maksymowicz członkowie przyznali 3 nagrody honorowe I — F. Maćkowiak z Poznania, za pracę „W oczekiwaniu fall”, II — R. Skibiński, Gnieźno za „U celu”, III — S. Poradowski, Poznań za całość prac.

Nagrody Zarz. Gł. PTF: I — J. Stanisławski, Poznań, „Plas

styczna fantazja”, II — S. Leszczyński, Poznań, „Mgła”, III — Sł. Birecki, Gnieźno, za całość prac oraz list pochwalny za wzorowe zorganizowanie III Gnieźnieńskiej Wystawy Fotograficznej.

Nagroda m. Gniezna: F. Obrapalska, Poznań za cykl „Gnieźno i okolica”.

Nagroda PTF — Gnieźno: J. Myszkowski, Poznań, „Las w porennej mgle”.

Nagroda P. T. F. Kasprowicz, Gnieźno J. Zągorzki, Lublin, „Napoleoński szlak”.

Nagr. Związku Cechów w Gnieźnie otrzymał W. Gworych Gnieźno za całość prac.

Prace 10 wyróżnionych jak i wrażeń z Wystawy podamy w najbliższych dniach. Dziś tylko stwierdzamy, że Wystawa jest imprezą o wysokiej wartości artystycznej i wszystkich naszych czytelników za chcemy gorąco do jak najliczniejszego jej zwiedzenia. (Meb).

KURS FOTOGRAFOWANIA — 1952 —

Polskie Towarzystwo Fotograficzne w Gnieźnie organizuje praktyczne kursy

Realizując swe zadania statutowe upowszechniania amatorskiej fotografii wśród szerokich mas pracujących, Polskie Towarzystwo Fotograficzne oddział w Gnieźnie organizuje kurs fotografowania. Kurs ten ma za zadanie spopularyzować fotografię artystyczną, która do niedawna była domeną nielicznych uprzywilejowanych.

Władza Ludowa dała możliwość i warunki pielęgnowania zamiłowań i upodobań artystycznych wszystkim za

interesowanym. Fotografia polska po wojnie doznała nienotowanego dotąd ożywienia. Zainteresowanie nią wzrasta stale, a do szeregów Polskiego Towarzystwa Fotograficznego garnie się coraz więcej entuzjastów fotografii.

Organizowany kurs ma dać solidne podstawy, ma nauczyć patrzeć, widzieć, komponować i tworzyć. Kurs będzie trwał 3 miesiące. Obejmuje on 15 godzin wykładów teoretycznych wraz z ćwiczeniami z zakresu zna-

jomości sprzętu i materiału fotograficznego, techniki zdjęcia, retuszu fotograficznego, kompozycji artystycznej i pracy laboratoryjnej. 3 wykłady praktyczne w laboratorium i 5 wycieczek fotograficznych. Wykłady odbywać się będą 2 razy w tygodniu we wtorki i piątki, w godzinach wieczornych.

Blizszych informacji udziela jak również przyjmuje zapisy codziennie w godzinach od 15 do 18 Drogeria Roman Skibiński, Gniezno, ul. Tumska 5.

zakończenie kursu

EXPRESS POZNANSKI

Rok V Poznań

Środa 10 grudnia 1952 r.

Nr 295

Komisja kwalifikacyjna VI Gnieźnieńskiej Wystawy Fotografiki przyznała nagrodę Ministerstwa Kultury A. Mysińskiemu z Krakowa

VI GNIEZNIENSKA Wystawa Fotografiki, która zamknęła podwoje dnia 30 listopada, spełniła swoje zadanie propagandowe w 100 procentach. Zwiedziło ją bowiem ponad 2.200 osób, w czym — co jest objawem nader pocieszającym — poważny odsetek stanowiła młodzież, i to zarówno szkolna, jak i pracująca.

W OSTATNIM dniu wystawy zebrała się komisja kwalifikacyjna, składająca się z 6 wytrawnych znawców fotografiki, by dokonać oceny wystawionych prac. Po otywionej dyskusji przyznano pierwszą nagrodę Ministerstwa Kultury w wysokości 700 zł Aleksandrowi Mysińskiemu z Krakowa za zdjęcie „W tatrzańskim lesie”, oddające czar i majestat lasu górskiego. Drugą nagrodę Ministerstwa w wysokości 500 zł otrzymał Mieczysław Lech z Wrocławia za obraz „Lektura”.

Osobne nagrody ufundowało Polskie Towarzystwo Fotograficzne. Pierwszą z nich komisja przyznała Kazimierzowi Koniecznemu z Gnieźna za zdjęcie „W zimowej stolicy Polski”, obrazujące ożywiony ruch, panujący w okresie zimy w Zakopanem. Poważnym konkurentem do pierwszego miejsca była młoda fotografistka z Wrześni — Barbara Włoskówna, która nadesłała na wystawę dwie prace. Za jedną z nich, a mianowicie „Powrót do pracy” otrzymała ona drugą nagrodę. Trzecią wreszcie powędrowała do Poznania za obraz „Dota” Karola Knapickiego.

Poza tym Komisja wyróżniła dwie prace członków Polsk. Zw. Artystów Fotografików, a mianowicie: „Ziemiaki w transporterze” Fortunaty Obrąbskiej z Poznania i „Tu decydują sekundy” Mariana Kornickiego z Poznańskiego ilustrujące moment najwyższego napięcia pracy straży pożarnej.

Osobno wyróżniono dwa zdjęcia członków Polskiego Towarzystwa Fotograficznego, a w szczególności „Nad morzem mgieł” Feliksa Sikorskiego z Poznania i „Zniwiarze” Tadeusza Nowaka z Zabikowa.

Wreszcie 3 nagrody książkowe dla członków Oddziału w Gnieźnie przyznano: Stanisławowi Kubackiemu za zdjęcie „Spisicy Tupus”, Edwardowi Szajkowi za „Zniwa” i Andrzejowi Białawskiemu za obraz „Teatr w F...” (L)

VI Gnieźnieńska Wystawa Fotografiki odbędzie się w dniach od 16-30 bm. Wystawa zapowiada się nader bogato, gdyż dotychczas zgłosiło się już 71 wystawców z całej Polski. Program wystawy obejmuje różną tematykę, jak np. człowieka przy pracy, w czasie wypoczynku, krajoznawstwo, portrety itp. etc.

JKP
5/11.52

Fotograficy z całej Polski wystawiają swe prace w Gnieźnie

GNIEZNO (b) Staraniem Polskiego Tow. Fotograficznego w Gnieźnie urządzona została doroczna VI Gnieźnieńska Wystawa Fotografiki w której udział biorą licznie fotograficy z całej Polski.

Wystawa mieści się w dwóch salach przy Placu Bohaterów Stalina 20, cieszy się dużym powodzeniem zarówno ze strony dorosłych jak i młodzieży.

Ogółem na wystawie reprezentowanych jest 71 fotografów amatorów, niemal z wszystkich miast w Polsce. Licznie zwłaszcza reprezentowany jest Poznań, Gdańsk, Sopot, Toruń, Częstochowa i Wrocław, chociaż nie brak również wystawców z Katowic, Bydgoszczy, Wąbrzeźna, Łodzi, Lublina, Wrześni, Białogardu i innych. Poka-

źny odsetek wystawców, gdyż aż 12 dało samo Gniezno.

Problematyka wystawowa jest bardzo różnorodna. Szczególnie dużo zdjęć poświęconych jest pracy szarego człowieka na roli i w zakładach przemysłowych, wspomnieniom i wczasom oraz najmłodszym naszym pociechom. Wystawcy gnieźnieńscy dużo uwagi poświęcili wykopalskom w Biskupinie i Gnieźnie. Sporo też zdjęć przedstawia piękno krajoznawstwa tatrzańskiego.

Wystawa otwarta będzie codziennie, do 30 bm. włącznie.

Nagrody na VI Wystawie Fotograficznej w Gnieźnie

GNIEZNO (b) Na zakończenie VI Gnieźnieńskiej Wystawy Fotograficznej zebrała się komisja konkursowa celem wyróżnienia najlepszych prac. I nagrodę Ministerstwa Kultury przyznano fotografowi Myślińskiemu z Krakowa za zdjęcie pt. „W tatrzańskim lesie”, II Mieczysławowi Lechowi z Wrocławia za obraz pt. „Lektura”. Pierwszą nagrodę Polskiego Tow. Fotograficznego zdobył Kazimierz Konieczny z Gnieźna za zdjęcie „W zimowej stolicy Polski”, drugą Barbara Włosk z Wrześni za „Powrót do pracy” i trzecią Knapicki z Poznania za zdjęcie pt. „Dota”.

Komisja wyróżniła ponadto prace członków Polskiego Związku Artystów Fotografików i to: Fortunaty Obrąbskiej z Poznania za zdjęcie pt. „Ziemiaki z transporteru” i Mariana Kornickiego z Poznania za zdjęcie „Tu decydują sekundy”.

Zaś z członków Polskiego Towarzystwa Fotograficznego wyróżnieni zostali: Sikorski z Poznania za obraz pt. „Nad morzem mgieł” i Nowak z Zabikowa za zdjęcie pt. „Zniwiarze”.

JKP
7/8.11.52

PROTOKOŁ

o posiedzenia Jury VI Gnieznińskiej Wystawy Fotografiki

Dnia 30 listopada 1952r. Jury w składzie

Kubacki Stanisław = Przewodniczący
Chojecki Zenon = Członek Jury
Szajek Edmund = " "
Bielawski Andrzej = " "

przyznało następujące nagrody i wyróżnienia:

I nagroda Min. Kult. i Sztuki   zł 700,-
Mysiński Aleksander = Kraków
za pracę pt. "W tatrzańskim lesie"

II nagroda Min. Kult. i Sztuki   zł 500,-
Lech Mieczysław = Wrocław
za pracę pt. "Lektura"

I nagroda Oddziału P.T.F. Gniezno   zł 150,-
Konieczny Kazimierz = Gniezno
za pracę pt. "W zimowej stolicy Polski"

II nagroda Oddziału PTF Gniezno   zł 100,-
Włosikówna Barbara = Września
za pracę pt. "Powrót od pracy"

~~III nagroda Oddziału PTF Gniezno   50,-
Knapski Karol = Poznań
za pracę pt. "Dota"~~

I Wyróżnienie
Sikorski Feliks = Poznań
za pracę pt. "Nad morzem mgieł"

II Wyróżnienie
Nowak Tadeusz = Załikowo
za pracę pt. Zniwiarze

Jury ponadto przyznało dwa wyróżnienia za najlepsze prace
członków P.Z.A.F.

I Wyróżnienie
Obrapalaka Fortunata = Poznań
za pracę pt. "Ziemniaki w transporterze"

II Wyróżnienie
Kornicki Marian = Poznań
za pracę pt. "Tu decydują sekundy"

(=) Chojecki Zenon

(=) Szajek Edmund

~~(=) Kubacki Stanisław~~

~~(=) Bielawski Andrzej~~

Polskie Towarzystwo Fotograficzne
Oddział w Gnieźnie

uprzejmie zaprasza na otwarcie *2 / paźdz. 1950*
578/Gm/50

IV. GNIEŹNIEŃSKIEJ WYSTAWY FOTOGRAFIKI

p. t. „ŚWIAT PRACY”

połączonej z otwarciem własnego lokalu
wystawowego przy ul. Dąbrówki 22, które
odbędzie się w niedzielę, dnia 5 listopada 1950 r.
o godzinie 12,00.

Druk. 1401 Golezno - 200 egz. 2109/XB0

POLSKIE TOWARZYSTWO FOTOGRAFICZNE
ODDZIAŁ W GNIEŹNIE

PROSI O PRZYBYCIE NA OTWARCIE

V. GNIEŹNIEŃSKIEJ
WYSTAWY FOTOGRAFIKI

KTÓRE ODBĘDZIE SIĘ W DNIU 30 MARCA 1952 R. O GODZINIE 12-TEJ
W LOKALU P. T. F. PRZY ULICY DĄBRÓWKI 22

Gos. Golezno - 110 983 R 52 28 K-2-280/4

↓ 4 listop. 1952 ↓ *Lok. 930/Gm/52*
POLSKIE TOWARZYSTWO FOTOGRAFICZNE
ODDZIAŁ W GNIEŹNIE

ZAPRASZA UPRZEJMIE NA OTWARCIE

VI GNIEŹNIEŃSKIEJ
WYSTAWY FOTOGRAFIKI

KTÓRE ODBĘDZIE SIĘ DNIA 16 LISTOPADA 1952 R. O GODZINIE 10
W LOKALU WYSTAWOWYM PRZY UL. DĄBRÓWKI NR 24

ZARZĄD ODDZIAŁU

Gos. Golezno - 300 egz. 2728 R. 52 26 K-2-21480
Pocz. 1482/52 K. V 136 g karton

Listopad 1950 r.
IV Gnieźnieńska Wystawa Fotografii w lokalu własnym Towarzystwa przy ul. Dąbrówki 22.

16-30.11.1952 r.
VI Gnieźnieńska Wystawa Fotografii.

Wieszanie wystawy oddziałowej w 1954 r.

W 1959 r. w ramach reorganizacji Polskiego Towarzystwa Fotograficznego, która polegała na przekształcaniu oddziałów PTF w samodzielne stowarzyszenia zrzeszone w Federacji Stowarzyszeń Fotograficznych w Polsce, utworzono Gnieźnieński Foto-Klub usytuowany w strukturach Powiatowego Domu Kultury. W 1961 r. odbyła się ostatnia „IX Wystawa Fotografii Artystycznej”. To właśnie o niej „Ziemia Gnieźnieńska” (1961, nr 3) napisała: „W Gnieźnieńskim Domu Kultury zorganizowana jest przez Towarzystwo Fotografiki Polskiej wystawa, która cieszy się powodzeniem”. Pomimo tej wpadki miesięcznik „Ziemia Gnieźnieńska” wychodzący w latach 1959-1963 stymulował aktywność twórczą najbardziej zaawansowanych fotoamatorów. Na łamach tej gazety znajdujemy fotografie: Z. Chojeckiego, J. Inerowicza, S. Kubackiego, M. Nowika, M. Piekarskiego, H. Śmigielskiego, T. Węsława, Z. Witowskiego, ale przede wszystkim A. Szłapczyńskiego, który jak się wydaje był stałym fotografem tego czasopisma. Obok zdjęć ilustrujących materiały publicystyczne, redakcja zamieszczała fotografie o walorach artystycznych w cyklach „Obiektywem po Gnieźnie”, „Kącik Amatorskiej Fotografii”, „Zagadka fotograficzna”. Perełkami sztuki fotograficznej były też publikowane regularnie fotografie teatralne A. Jeśmontowicza.

Alfred Szłapczyński ur. 12.07.1928 r. Technik leśnictwa, pracował w Rejonie Lasów Państwowych Gniezno na stanowisku referenta zespołu technicznego. Członkiem PTF był od października 1957 r. pełniąc funkcje wiceprezesa (1958). Należał również do amatorskiej sekcji filmowej PDK (1959-1961). Liczne publikacje (m.in. fotomontaże) w prasie lokalnej („Ziemia Gnieźnieńska” i „Przemiany” – do 1968 r.).

W czerwcu 1959 r. redakcja ogłosiła konkurs fotograficzny pt.: „Życie i Kultura regionu gnieźnieńskiego”, wyniki opublikowano w 15 numerze gazety. Nadeszło 129 fotografii. Konkursowemu jury przewodniczył M. Kucharski – członek sekcji artystycznej PTF, kandydat ZPAF (więcej o Kucharskim: <http://www.zpafpoznan.pl/sylwetki/20-marian-kucharski-fotografiki>). Pierwsze miejsce zdobył S. Kubacki, drugie – T. Marciniak, trzecie – Z. Chojecki. Kolejne miejsca zajęli : A. Szłapczyński, T. Węsław (Szczecin), Z. Witowski, J. Inerowicz. Wyróżniono także fotografie ks. K. Koniecznego (ze Świdra k. W-wy).

W tym samym roku konkurs „1000 lat Gniezna” ogłosił gnieźnieński oddział redakcji „Słowo Powszechne” (PTF był współorganizatorem). O rezultatach napisała „Fotografia” w 1 nr. z 1960 r.: I nagrodę otrzymał S. Kubacki, II – A. Szłapczyński, dwie III – Gronowski i A. Jeśmontowicz. Wyróżniono 7 autorów.

Kolejny konkurs fotograficzny został zorganizowany w Gnieźnie w 1966 roku przez Wydział Oświaty MRN oraz PDK pt.: „Gniezno w dwudziestoleciu”. „Najlepsze prace ekspozowano w KMPiK. Niestety autorów było tylko trzech, przeważały prace już gotowe, statyczne i niezbyt atrakcyjne” („Przemiany” 7/1966). Znacznie lepiej wypadł następny konkurs zorganizowany w 1969 r. przez Wydział Kultury Prezydium MRN oraz PDK pt.: „Gniezno w fotografii” Dwie II nagrody otrzymali: J. Chlasta, M. Pankowski (Ostrów), dwie III – A. Jeśmontowicz i M. Frankowski, Wyróżnienia: M. Kostrzewski (Ostrów) Z. Witowski.

W latach 1961-1969 działalność Foto-Klubu koncentrowała się na kawiarnianych spotkaniach. Równocześnie sukcesywnie spadała liczba członków opłacających składki. W raporcie kasowym z 1970 r. figurują 4 nazwiska: Chojecki, Karpiński, Kubacki, Siwiński. W zachowanych raportach kasowych z lat 60. pojawiają się zapisy dot. opłat wnoszonych na rzecz Federacji (FSF): łącznie w latach 1963-1968 przekazano 602,95 zł. Foto-Klub był więc członkiem FSF, a Stanisław Kubacki zasiadał w jej władzach – był członkiem komisji rewizyjnej. W 1970 r. oficjalnie zakończono działalność Foto-Klubu, a pozostałe w kasie pieniądze w kwocie 4 tys. zł. przekazano na Centrum Zdrowia Dziecka.

Historia klubu fotograficznego w Gnieźnie

- W 1946 r. utworono Sekcję Fotograficzną przy Towarzystwie Przyjaciół Piękności
 29. III. 1949 założono Towarzystwo Fotograficzne w Warszawie
 Oddział w Gnieźnie
 Skład Zarządu Skibiński Roman Przewalicycy
 Pięcki Stanisław 2-co
 Chęciński Stanisław Sekretar
 Świdłowski Julian czołwach
 Nowak Stanisław Słobuch

11. III. 51 Nowy skład

Kubacki Stanisław Przewodni
 Nowak Stanisław 2-co
 Karpiński Stefan Sekretar
 Szajek Edmund czołwach
 Łęciński Karimierz Słobuch

- W 1951 r. wyshano lokal przy al. Dąbrowski 22
 zorganizowano kurs fotograficzny z 30 uczestnikami
 utworono Sekcję miedziernawę przy Technikum Garbarskim
 (30 uczniów) przewodniczący Wł. Górkowski

1952

koto liwy 12 czołwach
 zorganizowano 2 wystawy i 1 kurs

1953

koto liwy 13 czołwach - Gniezno na zebra. nr. 18

zapisa na wystawy dotarcia S. Słobuch. Daję wż ze zuki
 braki trudności zapatrzeniowe

1954

wyshano nowy lokal przy al. Dąbrowski 3, zorganizowano
 czołwach, utworono Sekcję Fotograficzną i zorganizowano
 sprawadanie materiałów z C-ki Foto-Kino-Film w Warszawie
 12 Wystawy fotograficzne

1955

stał lokal 37 osób, kurs dla 13 osób. Trudności w
 wyrobieniu regulaminu konkursowego
 stała wystawa w Foto-Optice i w wstępie Dąbrowski 3
 powstało koto miedziernawę przy Domu Kultury

1956

konkurs z Foto-Optice - S. Słobuch dotarcie 25 prac
 wstępie kolekcja własnego; między do Domu Kultury jako PTE

1957

stałli opiera 10 czołwach - trudności finansowe
 zebrałi komisariatu Zarząd koto przy garbarni pod patronatem
 PTE. Wystawa w PDK Gniezno w Foto-Optice. Trudności w wyrobieniu
 nowego regulaminu wż

1958

rozbiórka czołwach w ZSZ. Wystawa Oddziałowa w PDK
 25 czołwach

1959

Wystawa oddziałowa w PDK. Nadawa starzymi muzeum
 i aparacnis czołwach nowego czołwach w PDK
 utworzenie Foto-Klubu pod patronatem PDK

1961-1967

Zebrała komisariatu, stałli piaci 4 czołwach

konkominie przy PDK Sekcja I broku. Zapisa
 prawadli Zb. W. Słobuch, Ostatnie stałliki 29. III. 1968 r.

1970

Zamieszanie działaczeni - gotowlij postawo us...
 Centrum Zdrowia Gniezna

1979

Konkurs międzykolejowy i zebra komisariatu
 do Klubu Forum przy ul. Polna 10 Gniezno

1/4 latad 1949-1969 7 wystaw oddziałowych i opolezob...
 oraz wystawy amatorskie, Robiono czołwach

Pozostaje do wyjaśnienia pojawiająca się w materiałach źródłowych informacja o eksponowaniu w Gnieźnie słynnej wystawy Steichena „Rodzina człowiecza”. Przyznaję, że sam narobiłem zamieszania, bowiem zakładając w 1979 r. Kronikę Foto-Klubu Format na pierwszej stronie zamieściłem notkę zatytułowaną „Tradycje ruchu fotograficznego w Gnieźnie”, w której znalazło się kalendarium najważniejszych wydarzeń z działalności tzw. „pierwszego Foto-Klubu gnieźnieńskiego” z informacją, że wystawa ta pojawiła się w Gnieźnie w 1955 r. Kiedy jednak w 1989 r. pisałem do jubileuszowego wydania „Głosu Załogi” artykuł o działalności Stanisława Kubackiego, napisałem, że wystawę „Rodzina człowiecza” sprowadzono do Gniezna w 1957 r.⁵ Informację tą powielił w *Encyklopedii Gniezna i ziemi gnieźnieńskiej* autor hasła *Fotografia w Gnieźnie*, który prawdopodobnie przedrukował fragmenty mojego artykułu – świadczy o tym błąd literowy w nazwisku Steichena („r” zamiast „n”). O ile znajduję dla siebie usprawiedliwienie za pierwszą pomyłkę dotyczącą 1955 r. – prawdopodobnie pomyliłem datę powstania wystawy z datą jej eksponowania w Gnieźnie, to skąd wziąłem rok 1957 jako czas gnieźnieńskiej ekspozycji? Niewątpliwie fakt ten podawałem na podstawie rozmowy ze Stanisławem Kubackim. Nie przyszło mi wówczas do głowy, że były prezes może się mylić. Podałem jako fakt tak uzyskaną informację i dopiero z czasem w miarę wzrostu świadomości i wiedzy historycznej pojawiła się refleksja, że coś tu nie pasuje. A nie pasuje, bowiem „Rodzina człowiecza” była eksponowana w kilku miastach Polski, ale dopiero w 1959 roku. Stefan Wojnecki w swoim tekście *Fotografia w Poznaniu 1956-2011* pisze, że wystawa ta do Poznania zawitała w 1960 roku. Czy również mogła być w Gnieźnie i jeżeli tak, to kiedy? „Złota Księga” Foto-Klubu gnieźnieńskiego pomija ten fakt milczeniem, natomiast lokalny miesięcznik „Ziemia Gnieźnieńska” w numerze 9 z lipca 1959 r. zamieścił informację o zorganizowanej „przez Polskie Towarzystwo Fotograficzne Wystawie Fotografii Amerykańskiej w Domu Kultury przy ul. Dąbrówki 19”⁶. Czy była to „Rodzina człowiecza”? W jaki sposób trafiła do Gniezna?

Próbę wyjaśnienia tej kwestii podjął Janusz Nowacki bazując na materiałach zgromadzonych w Wielkopolskim Archiwum Fotografii:

Sprowadzona staraniem ZPAF do Polski wystawa „Rodzina człowiecza”, (wernisaż – wrzesień 1959 r.) po zamknięciu ekspozycji w Warszawie, rozpoczęła obieg po innych miastach. Pokazana została we Wrocławiu (8.11-27.12.1959 r.), następnie w Bydgoszczy, Lublinie, Krakowie (zaproszenie na 6.03.1960 r.), Poznaniu (zaproszenie 9.04.1960 r.) Katowicach i Gdańsku. („Fotografia” 1960 nr 1). Nie ma więc możliwości aby w lipcu 1959 r. ta właśnie wystawa była pokazywana w Gnieźnie. Tajemnicza wystawa fotografii amerykańskiej może być natomiast wy-

5 W. Nielipiński, *Czytając kronikę gnieźnieńskiego „Fotoklubu”*, „Głos Załogi”, 7.01.1989, nr 7(331). s. 3.

6 *Fotografia amerykańska w Gnieźnie*, „Ziemia Gnieźnieńska”, 1959 (lipiec), nr 9, s. 4.

stawą Aarona Siskinda, która trafiła do Polski dzięki Bronisławowi Schlabsowi. Kiedy fotografie Bronisława Schlabsa znalazły się w kolekcji Muzeum of Modern Art w Nowym Yorku, doszło do nawiązania bliższego kontaktu z Aaronem Siskindem. Przyjął on zaproszenie Oddziału Poznańskiego PTF do wystawy w Poznaniu i nadesłał kilkadziesiąt fotografii. Wystawa następnie została pokazana w Gliwicach (z racji bliskich kontaktów Schlabsa z Lewczyńskim). O fotografii Siskinda napisała Urszula Czartoryska w „Fotografii” nr 5 z 1959 r.

Polskie Towarzystwo Fotograficzne w Poznaniu współpracowało z Gnieznem i Szamotułami. Mogło wystawę A. Siskinda udostępnić oddziałowi gnieźnieńskiemu PTF i... wszystko się zgadza. Podobnie czynił J. Nowacki z Galerii Fotografii pf, który m.in. pokazał Foxa Talbota w Śremie, Ericha Salomona w Śremie i Trzciance, czy Eve Rubinstein w Jeleniej Górze i Wrześni. W ten sposób sprawa wystawy „R. cz.” w Gnieźnie chyba została wyjaśniona.

J. Nowacki

Podobny w treści mail otrzymałem też od Adama Soboty z Wrocławia:

„Co do „Rodziny człowieczej” to nie znam jej dokładnego harmonogramu ekspozycji w Polsce (aczkolwiek jakiś rok temu chyba jakiś student przygotowywał pracę na ten temat i pytał mnie o dane – niestety nie zanotowałem skąd był). Wiem na pewno, że w Warszawie wystawa była eksponowana od 18 września 1959 r. w salach Teatru Narodowego, a we Wrocławiu od 8 listopada do 27 grudnia 1959 r. w Ratuszu (który był wtedy oddziałem Muzeum Śląskiego – obecne Narodowe). Co to mogła być za wystawa w Gnieźnie to nie wiem. Wokół sprowadzenia „Rodziny człowieczej” krzątał się B. Schlabs, który sprowadził też wtedy wystawę Aarona Siskinda.

A. Sobota

Otwarcie wystawy „Rodzina człowiecza” – Poznań 9.04.1960 r. fot. W. Rut. W centrum od lewej: J. Strumiński, T. Cyprian, Z. Obrapalski, M. Myszkowski, za Cyprianem – S.Leszczyński. arch. J. Nowacki.

S. Kubacki w 1981 r.

Stanisław Kubacki ur. 10.11.1921 r. w Mogilnie. (zmarł w 1984 r. w Gnieźnie). W Gnieźnie zamieszkał w 1935 r. Tutaj skończył szkołę handlową. Kontynuował naukę w Liceum Handlowym w Poznaniu, którą przerwała wojna i wywiezienie do Niemiec na przymusowe roboty. Po wojnie rok spędził we Francji. Po powrocie do kraju skończył szkołę średnią, a następnie studia na Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. Pracował w Urzędzie Ziemskim, Państwowym Związku Gminnych Spółdzielni, a od 1964 r. na kierowniczych stanowiskach w Polanexie i Polanii, skąd po 11 latach pracy przeszedł na wcześniejszą emeryturę. Przez całe życie, oprócz pracy zawodowej, aktywnie uczestniczył w działalności kulturalnej.

W 1951 r. został wybrany Prezesem Oddziału PTF Gniezno, a w latach 1952-1956 zasiadał w Komisji Rewizyjnej Polskiego Towarzystwa Fotograficznego. Komisja ta obok Zarządu Głównego, Komisji Kwalifikacyjnej oraz Głównego Sadu Koleżeńskiego wchodziła w skład władz naczelnych PTF. Udział Kubackiego w tym gremium nobilituje ówczesny gnieźnieński oddział PTF-u, tym bardziej, że funkcję tę pełnił również w latach 60-tych w Federacji Stowarzyszeń Fotograficznych w Polsce.

Oto jak o swoich pasjach mówił w rozmowie z K. Szymoniakiem w 1983 r.:

POLSKIE TOWARZYSTWO FOTOGRAFICZNE
Oddział w **Gnieźnie**

LEGITYMACJA NR 15011
Kubacki Stanisław
(nazwisko)
urodzony 10.11.21 w Mogilais
zamieszkały w Gnieźnie
jest członkiem czynnym
POLSKIEGO TOWARZYSTWA FOTOGRAFICZNEGO

Upoważnia się w całości włączyć z udzieleniem
ekskluzywności w wyznaczonym
zobowiązaniu do wyjątków w odniesieniu do
pracy artystycznej

Gniezno, dnia 23.2. 1955 r.

ZARZĄD ODDZIAŁU
Sekretarz: *[Signature]*

POLSKIE TOWARZYSTWO FOTOGRAFICZNE
ZARZĄD GŁÓWNY

TYMCZASOWA SIEDZIBA: POZNAŃ, UL. SOLĄCKA 13 - TELEFON 526-71
Konto P. K. O. Poznań V-5421

Poznań, dnia 23 stycznia 1952 r.

L. dz. 74/0g/52

Stwierdzamy nieniejszym, że Ob. Kubacki Stanisław, zamieszkały w Gnieźnie, przy ul. Dąbrowki 2, jest prezesem Oddziału Gnieźnieńskiego P.T.F.

Ob. Kubacki bierze czynny udział w pracy Towarzystwa, wysyłając swoje fotografie na liczne wystawy i konkursy. Obecnie prace Ob. Kubackiego wystawione są na wystawie "Realizm Socjalistyczny w Fotografii" w Poznaniu.

Zarząd Główny P. T. F.
(Fortunata Obrąpalska) sekretarz
(mgr Zygmunt Obrąpalski) w-prezes

W. Z. C. - Poznań, Zaki. Gł. - 1952 - 4945X119

FEDERACJA STOWARZYSZEŃ FOTOGRAFICZNYCH w POLSCE
FÉDÉRATION DES ASSOCIATIONS PHOTOGRAPHIQUES EN POLOGNE
WARSZAWA (VARSOVIE) UL. ŚNIADECKICH Nr 10

TELEFON 8-28-62 Warszawa, dn. 24 stycznia 1954 r.

Konto bankowe:
N.B.P. IV O/M Warszawa 1528-9-4176.

L. dz. 65/64 **Zaświadczenie**

Niniejszym stwierdzamy, iż Ob. Mgr Stanisław Kubacki, zamieszkały w Gnieźnie, ul. Marcinkowskiego 22 pełni funkcję członka Komisji Rewizyjnej Federacji Stowarzyszeń Fotograficznych w Polsce.

Sekretarz Prezydium Rady Federacji /J. Seeger/
Przewodniczący Prezydium Rady Federacji /L. Sempoliński/

wb

.S I" - 4 znak. 536 - 8-53 - 2000 cat

– Najpierw była fotografia. Pierwszy aparat fotograficzny zbudowałem sam już w 1933 r. Po wojnie zostałem Prezesem Polskiego Towarzystwa Fotograficznego w Gnieźnie, przekształconego potem w klub fotograficzny przy Powiatowym Domu Kultury. Przez dziesięć lat byłem też członkiem komisji rewizyjnej przy Federacji Stowarzyszeń Fotograficznych z siedzibą w Warszawie. (...) widziałem w fotografii sposób na życie. Trzeba jednak zaznaczyć, iż sprawy organizacyjne, to nie były wówczas największe problemy. O wiele więcej kłopotu sprawiał ówczesnym amatorom sprzęt, a raczej jego brak. Dlatego też sami budowaliśmy wyposażenie ciemni i podstawowe urządzenia niezbędne w pracowni fotograficznej.

K.S. Podobno próbował Pan także filmować?

– Owszem. Pierwszą kamerę kupiłem ze złomowiska, sam ją wyremontowałem i służyła mi ona potem wiele lat. Filmuję zresztą do dzisiaj (...) nakręciłem jeden film fabularny, kilkanaście reportaży i przez cały ten czas prowadziłem rodzinną kronikę filmową, zawsze nadając jej piętno jakiejś anegdoty. Romans z fotografią trwał znacznie dłużej. Tak poważnie zainteresowałem się pstrykaniem na początku lat pięćdziesiątych. Jako działacz ruchu zorganizowałem kilka wystaw fotograficznych, a także brałem udział w wielu konkursach. Obecnie traktuję fotografię jako notatnik, ułatwiający realizację pewnych zamierzeń plastycznych.

K.S. Czy znaczy to, że interesuje się Pan także malarstwem?

– Malarstwem i rysunkiem. Ta pasja pojawiła się wtedy, kiedy różne uwikłania odciągnęły mnie od aparatu i kamery. Namalowałem około dwudziestu obrazów, stosując różne techniki, od akwareli, poprzez temperę i suchą pastele, aż po olej. (...) Jestem członkiem Klubu Plastyka Amatora przy GOK. Biorę udział we wszystkich zajęciach warsztatowych, plenerach i jeżeli to możliwe, wystawach organizowanych dla nieprofesjonalistów.

K.S. Czy jest jeszcze coś w Pańskim życiu, o czym nie wiem, a co pozwoli na określenie Pana człowiekiem aktywnym?

– Jeżeli amatorskie muzykowanie na skrzypcach ma taką wartość, to niech właśnie muzyka będzie ową kropką nad „i”. Skrzypce towarzyszyły mi od szkoły podstawowej i przez całe życie traktowałem je jako antidotum na wszelkie troski, na zmęczenie psychiczne, a nawet i fizyczne. Wszystko razem jednak, czyli fotografia, film, plastyka i muzyka, wszystko to pomagało mi w kształtowaniu i wzbogacaniu swojego człowieczeństwa, swojej osobowości, która nigdy przecież nie była i nie będzie doskonała.

K. Szymoniak, *Nie przedobrzyć*, „Kwartalnik Kulturalny Głos Załogi”, 1983, nr 4.

(...) Jednak głównie interesowała go problematyka ekonomiczna i zarządzanie. Był członkiem Zarządu Wojewódzkiego PTE. Założył koła: PTE i TNOiK w WZO „Polania”. Był również ich prezesem do ostatnich dni życia. Jako jeden z założycieli naszej gazety („Głos Załogi” – W.N.) przez cały czas uczestniczył aktywnie w jej redagowaniu, publikując setki artykułów, wywiadów, sprawozdań, informacji, głównie z dziedziny gospodarczej. Ostatnio pełnił funkcję przewodniczącego kolegium redakcyjnego. Członek partii od 1959 r. Aktywnie uczestniczył w życiu politycznym naszego miasta. Długoletni członek Komisji Ekonomicznej KM PZPR. Za osiągnięcia zawodowe, polityczne i społeczne odznaczony był: odznaką Przewodnika Pracy, odznaką Racjonalizatora Produkcji, honorową odznaką „1000-lecia Państwa Polskiego”, honorową odznaką „Za Zasługi w Rozwoju Woj. Poznańskiego”, Srebrna Odznaką Honorową PTE, odznaką Zasłużony Pracownik Przemysłu Lekkiego, Srebrnym Krzyżem Zasługi. W ciągu swej wieloletniej działalności zawodowej i społeczno-politycznej zyskał szacunek, uznanie i przyjaźń kolegów oraz przełożonych. **CZEŚĆ JEGO PAMIĘCI!**

Stanisław Kubacki *nie żyje*, „Głos Załogi”, nr 12 (274), 15.12.1984, s. 2.

Opublikowano dnia 20 lutego 1957 r.

POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ
OPIS PATENTOWY

Nr 59679

Kl. 57 b, 15/01

Stanisław Kubacki

Gniezno, Polska

Wywoływacz drobnoziarnisty

Patent trwa od dnia 2 marca 1956 r.

Przedmiotem niniejszego wynalazku jest wywoływacz drobnoziarnisty. Dotychczas znane wywoływacze drobnoziarniste posiadały tę wadę, że przy wywoływaniu nie pozwalały osiągnąć dostatecznej kontrastowości.

Jak wykazały doświadczenia, przy dodaniu soli miedzi do znanych wywoływaczy na podstawie metolu i siarczynu sodu, uzyskuje się drobnoziarnisty wywoływacz, wyróżniający się tym, że nie powodując powiększenia ziarna, podnosi równocześnie w znacznym stopniu kontrastowość negatywu. Jak wykazały dalsze doświadczenia, najkorzystniejszym związkiem nadającym się do tego celu okazał się żelazicyjanek miedzi.

Najkorzystniejszym zestawem charakteryzującym wywoływacz według niniejszego wynalazku stanowi wywoływacz o składzie zawierającym około 8 gramów metolu, 100 gramów

siarczynu sodu 10,6 gramów żelazicyjanku miedzi i wody do 1000 gramów. Pracując takim wywoływaczem uzyskuje się negatywy o drobnym bardzo ziarnie i dużej kontrastowości.

Żelazicyjanek miedzi wskazane jest wytwarzać przez rozpuszczenie 20 g żelazicyjanku potasu, 20 g cytrynianu potasu i 2,5 g siarczanu miedzi w litrze wody.

Zastrzeżenia patentowe

1. Wywoływacz drobnoziarnisty, zwłaszcza negatywowy, znamienny tym, że oprócz metolu i siarczynu sodu zawiera jeszcze sole miedzi.
2. Wywoływacz według zastrz. 1, znamienny tym, że jako sól miedzi zawiera żelazicyjanek miedziowy.

Stanisław Kubacki

Zastępca: Kolegium Rzeczników Patentowych

Fotografie S. Kubackiego udostępnione przez syna Leszka

Julian Śmielecki był pierwszym (po wojnie – W.N.) kierownikiem gnieźnieńskiej biblioteki a także wieloletnim przewodnikiem PTTK. Fascynował się literaturą, fotografią i historią. W PTF-ie pełnił funkcje czł. zarz. (1949-1950) i czł. Kom. Rozjem. (1950-1952). Był osobą niezwykle oddaną swojej pracy. Już po jego śmierci sensacją okazały się wykonane przez niego z ukrycia zdjęcia sowieckich czołgów ostrzeliwujących gnieźnieńską katedrę.

21 stycznia 1945 r. Gniezno zajęły oddziały 44. brygady pułkownika Józefa Guskowskiego z 1. armii pancernej gwardii gen. Michała Katukowa. 23 stycznia 1945 r. – dwa dni po wygnaniu Niemców – na Rynek wjechały dwa sowieckie czołgi. Mieszkańcy zrazu przyjmują je przyjaźnie, ale widzą, że czołgi kierują lufy w stronę katedry. (...) Ostrzał katedry rozpoczął się około 14. Julian Śmielecki, mieszkał wtedy na trzecim piętrze kamienicy przy gnieźnieńskim Rynku. Chwycił za aparat marki Weltix, który przez całą okupację trzymał w skrytce nad licznikiem gazu, i zaczął robić zdjęcia. Śmielecki, rocznik 1916, był w czasie wojny kelnerem w restauracji dworcowej, współpracował ze Związkiem Walki Zbrojnej, potajemnie uczył też matematyki, fizyki i historii.

Zrobił z okna ponad 60 zdjęć. Musiał się bać, bo wiele ze zdjęć zrobił poprzez metalową, zdobną w kute liście balustradę balkonu. Na fotografiach uwiecznił dwa czołgi strzelające do wieży katedry. Widać smugę dymu z lufy. Widać, jak pocisk trafia w krzyż z wieży północnej. Widać, jak płonie wieża, a potem pali się druga. Ostatnią partię zdjęć Śmielecki wykonał już po zmroku: ogromne płomienie liżą wieże i dach katedry. (...) Wieść o sensacyjnych zdjęciach Juliana Śmieleckiego szybko rozniosła się po Gnieźnie. Nowa władza działała błyskawicznie. Ojciec oddał fotografowi negatywy z płonącej katedrą do wywołania, ale odbitek nie dostał. Skonfiskowali je ubecy – wspomina Wojciech Śmielecki (syn Juliana – W.N.). Niespodziewanie w domu Śmieleckich zaginęły też same negatywy. Ojciec nie chciał jakoś o nich rozmawiać. Tylko wspominał, że miał z ich powodu nieprzyjemności. Wydaje mi się, że ukrył te filmy i ze zdenerwowania zapomniał gdzie. Po wojnie Julian Śmielecki był kierownikiem biblioteki publicznej w Gnieźnie. Od lat 60. jako przewodnik PTTK oprowadzał wycieczki po katedrze gnieźnieńskiej. Nigdy nie ukrywał, że spalili ją Rosjanie dwa dni po wyzwoleniu. Zmarł w 1997 r. (...)

Wojciech Śmielecki z Gniezna, z zamiłowania przewodnik turystyczny i podróżnik, zabrał się niedawno za naprawę starej szafki z książkami: pękła z tyłu deseczka. Dobrałem nową, patrzę, a w szafce na podwójnej półeczce leży metalowa puszka. W środku dwa filmy! Ponad 60 naświetlonych klitek. Na negatywach tłum mieszkańców na Rynku i sowieckie czołgi, a dalej płonące wieże katedry, za dnia i w ciemnościach. Śmielecki uśmiechnął się. Zrozumiał, co odnalazł.

P. Bojarski, *Czołg strzela do katedry, Julian fotografuje*, „Gazeta Wyborcza P-ń”, 21.01.2011, s. 21.

Zdjęcia J. Śmieleckiego można było oglądać od 25.01.2011 r. w budynku MDK w Gnieźnie, a od 5.02.2013 r. w Muzeum Archidiecezji Gnieźnieńskiej.

Reprodukcje: „Gazeta Wyborcza P-ń”, 21.01.2011 r.

Członkowie PTF oddz. Gniezno

Lp	Nazwisko i imię	Data wstąpienia do PTF	Nr leg.	Pełnione funkcje
1.	Ambroż Tadeusz	28.02.1960	-	-
2.	Andersch Marian	22.09.1949	1272	-
3.	Banaszak Leonard	25.01.1956	7584	-
4.	Bandurski Marian	23.05.1952	-	-
5.	Benka Józef	31.05.1952	1477	-
6.	Bielawski Andrzej	26.02.1952	1474	czł. Kom. Kwal. 1953
7.	Bielawski Andrzej	-	-	czł. Zarz. 1952-1954, czł. Kom. Kwal. 1953-1954, czł. Kom. Rozjem. 1955
8.	Birecka Albina	-	-	
9.	Birecki Stanisław	-	-	czł. Zarz. 1949, czł. Kom. Rozjem. 1950 czł. Kom. Kwal. 1949-1950
10.	Blum Marta	30.07.1952	1483	czł. Kom. Rewiz. 1953-1956
11.	Brzeziński	-	-	czł. Kom. Rewiz. 1950-1952
12.	Budzisławski Jerzy	03.11.1955	-	-
13.	Chojcecki Zenon	26.09.1951	1472	czł. Zarz. 1952-1954, 1958, czł. Kom. Kwal. 1953-1956, wice Prezes 1957
14.	Chudziński Włodzimierz	30.03.1952	1486	-
15.	Cieślewicz Jadwiga	10.06.1949	1275	czł. Kom. Rozjem. 1950, czł. Zarz. 1952-1954
16.	Dryjański Tadeusz	30.06.1952	1484	czł. Zarz. 1955-1956
17.	Dzięcielewski	01.03.1960	-	-
18.	Gad Władysław	-	-	czł. Zarz. 1957
19.	Gawrych Walerian	30.04.1949	1242	czł. Zarz.- Skarbnik 1950-1951, czł. Kom. Kwal. 1950-1952, 1955-1958 czł. Kom. Rewiz. 1955-1957
20.	Górecka Maria	-	-	czł. Kom. Rewiz. 1949
21.	Górkowski Władysław	20.07.1949	1459	czł. Kom. Rewiz. 1950-1957
22.	Herzog	-	-	-
23.	Hordyński Aleksander	-	-	czł. Kom. Rewiz. 1949, czł. Kom. Kwal. 1949
24.	Hudyna	31.12.1963	-	-
25.	Ignaczak Maria	01.07.1953	-	-
26.	Inerowicz Jerzy	01.09.1957	-	czł. Kom. Rozjem. 1958
27.	Izydorkówna Urszula	30.04.1952	1475	-
28.	Jagłowski Ryszard	03.10.1956	-	-
29.	Jaškowiak Antoni	-	-	-
30.	Jeśmontowicz Antoni	30.06.1951	1485	czł. Kom. Kwal. 1956-1958
31.	Jędrzejewski Bogdan	18.05.1949	1244	-
32.	Józwiak Zenon	20.07.1956	-	-
33.	Kałamejka Alojzy	25.01.1956	7581	-
34.	Kamińska Henryka			czł. Zarz.- Skarbnik 1955-1957
35.	Karpiński Stefan	30.07.1949	1268	czł. Zarz. 1950-1951, czł. Kom. Rozjem. 1953-1958, czł. Kom. Rewiz. 1957-1958
36.	Kasprzak Włodzimierz	10.07.1952	-	czł. Kom. Rozjem. 1953-1954, wice Prezes 1955-1956
37.	Kasprzyk Stefan	15.05.1949	1248	czł. Kom. Rewiz. 1950, czł. Kom. Rozjem. 1950, 1954, wice Prezes 1955
38.	Katafiasz Daniela	22.05.1952	-	-
39.	Klinczak Tadeusz	19.10.1955	-	-
40.	Konieczka Antoni	01.02.1952	-	-

41.	Konieczny Kazimierz	-	-	czł. Kom. Rozjem. 1949, czł. Kom. Kwal. 1949
42.	Koperski Aleksander	30.03.1952	1478	-
43.	Kordiaczyński Zbigniew	25.01.1956	7582	-
44.	Kordoński Roman	03.01.1958	-	czł. Zarz.- skarbnik 1958
45.	Korpys Stefan	04.11.1952	-	-
46.	Kowalczyk Jan	05.09.1951	1471	-
47.	Krajka Alfons	-	-	czł. Kom. Rewiz. 1950
48.	Krawczyńska Maria	10.07.1952	-	-
49.	Krupiński Piotr	-	-	czł. Kom. Rozjem. 1956-1957
50.	Kubacki Stanisław	10.05.1949	1247	Prezes 1951-1970, czł. Kom. Kwal. 1953-1958
51.	Kudławiec Franciszek	18.06.1950	1463	
52.	Kupś Tomasz	-	-	czł. Kom. Rewiz. 1950-1952, czł. Kom. Rozjem. 1950, czł. Kom. Kwal. 1949
53.	Kwaśniewski Stanisław	23.05.1952		-
54.	Lewandowski Edmund	-	-	czł. Kom. Rewiz. 1949, czł. Kom. Rozjem. 1950-1952
55.	Lewek Leonard	25.01.1956	7580	-
56.	Łaciński Kazimierz	10.07.1949	1267	czł. Zarz. 1950-1951, czł. Kom. Rozjem. 1953-1955
57.	M... Henryk	05.09.1953	-	-
58.	Maciejewski Stanisław	-	-	czł. Kom. Rozjem. 1949
59.	Macioszek Kazimierz	10.05.1950	1465	czł. Kom. Kwal. 1950-1951
60.	Macioszek Ludmiła	10.06.1950	1464	-
61.	Maliszewski Stanisław	10.02.1952	1476	-
62.	Małecki Łucjan	-	-	czł. Kom. Rozjem. 1949
63.	Marcinkowski	01.07.1961	-	-
64.	Marzyński Marian	01.04.1954	-	-
65.	Michalski Zenon	17.10.1957	-	-
66.	Miedziński Henryk	05.12.1956	-	-
67.	Mikołaj Franciszek	17.10.1957	-	czł. Kom. Rewiz. 1958
68.	Moszczyński Jan	10.05.1949	1234	czł. Zarz. 1949, czł. Kom. Rewiz. 1950
69.	Neumann Kazimierz	23.05.1952		-
70.	Nowak Stanisław	10.05.1949	1233	czł. Zarz. 1949-1950, 1954, czł. Kom. Rewiz. 1950-1951, czł. Kom. Kwal. 1950-1952, czł. Kom. Rozjem. 1952
71.	Nowak Tadeusz	07.03.1951	1467	-
72.	Nowicki Roman	10.05.1952	-	-
73.	Nowik	01.07.1961	-	-
74.	Owczarzak Roman	10.03.1952	1487	-
75.	Pachela Jan	-	-	-
76.	Pawlak Jerzy	20.07.1956	-	-
77.	Piechocki Walerian	10.03.1952	1482	czł. Zarz. 1953-1956
78.	Pietruszyński Jan	10.02.1951	1466	-
79.	Puchała Stanisław	17.10.1957	-	-
80.	Rasiewicz Salomea	-	-	czł. Kom. Rewiz. 1949-1950
81.	Rasiewicz Waław	03.10.1955	-	-
82.	Różański Zygfryd	30.03.1952	1481	czł. Zarz. 1952
83.	Rybarczyk Józef	01.07.1953		czł. Kom. Rewiz. 1954
84.	Samelak Jerzy	05.11.1953	-	-
85.	Siwiński Zenon	01.01.1969	-	-
86.	Skibiński Roman	10.05.1949	1231	Prezes 1949-1950, czł. Kom. Rozjem. 1950-1952, czł. Kom. Kwal. 1949-1952

RADA FEDERACJI
STOWARZYSZEŃ FOTOGRAFICZNYCH
W POLSCE

NA WNIOSEK

Prezydium Rady Federacji

PRYZNAJE

pp. Stanisławowi Kubackiemu

DYPLOM HONOROWY

FEDERACJI STOWARZYSZEŃ FOTOGRAFICZNYCH
W POLSCE

*za wybitne zasługi dla rozwoju
ruchu fotograficznego w Polsce.*

WARSZAWA, DNIA *7 czerwca 1964 r.*

SEKRETARZ
PREZYDIUM RADY FSFP

[Signature]

PRZEWODNICZĄCY
PREZYDIUM RADY FSFP

[Signature]

87.	Specywał Karol	-	-	przew. Kom. Rewiz. 1949
88.	Spychalski	01.03.1960	-	-
89.	Starczewska Wanda	-	-	-
90.	Starczewski Edmund	-	-	-
91.	Staszewski Zenon	05.11.1953	-	-
92.	Surdziel Jan	30.03.1952	-	-
93.	Swieczichowska Ludmiła	04.04.1956	-	czł. Zarz. 1956-1957
94.	Szajek Edmund	10.05.1949	1255	czł. Zarz. 1950-1954, czł. Kom. Kwal. 1951-1954
95.	Szczepański Jerzy	30.03.1952	-	-
96.	Szczublewski Edmund	10.05.1949	1254	-
97.	Szłapczyński Alfred	17.10.1957	-	czł. Zarz. 1958
98.	Szymanek Florian	-	-	czł. Kom. Rewiz. 1949
99.	Szymański Czesław	10.05.1949	1237	czł. Zarz. 1950, czł. Kom. Rewiz. 1953-1954
100.	Szymański Edmund	10.05.1953	1773	-
101.	Śmielecki Julian	-	-	czł. Zarz. 1949-1950, czł. Kom. Rozjem. 1950-1952 czł. kom. Kwal. 1950
102.	Taczak Włodzimierz	05.09.1951	1468	-
103.	Tomaszewska Teodozja			-
104.	Tomaszewski Kazimierz	10.03.1952	1479	-
105.	Urbaniak Janina	22.05.1952	-	-
106.	Walczak Bolesław	28.02.1960	-	-
107.	Werner Antonia	-	-	-
108.	Węglewski Kazimierz	10.03.1952	1480	-
109.	Witowski Zbigniew	07.11.1956		czł. Kom. Rozjem. 1956-1958, czł. Zarz. 1957-1958, Sekretarz 1958
110.	Włosik Barbara	05.01.1950	1453	czł. Kom. Kwal. 1950 czł. Kom. Rozjem. 1950
111.	Włosik Franciszek	05.01.1950	1454	-
112.	Woźniak Kazimierz	15.03.1958	-	-
113.	Woźniak Z.	-	-	-
114.	Z... Kazimierz	10.03.1952	-	-
115.	Zbyszewski Bolesław	-	-	-
116.	Zobel Adam	17.10.1957	-	czł. Kom. Rewiz. 1958
117.	Żurowski Kazimierz	13.08.1949	1270	czł. Zarz. 1950, czł. Kom. Rozjem. 1950, 1952

Lista została sporządzona na podstawie zachowanych deklaracji członkowskich i protokołów z walnych zebrań oddziału z lat 1949-1958. Nieznany jest ruch członków od 1959 r. do końca istnienia Foto-Klubu. Możemy jedynie na podstawie odręcznej notatki S. Kubackiego, odtworzyć ostatni skład Zarządu:

Ostatni skład zarządu

*Kubacki
Wojski
Jankowski
Karpicki
Wierusowa
Włocławski*

Sekcja Filmu Amatorskiego w PDK

8.05.1959 r. odbyło się zebranie organizacyjne amatorskiej sekcji filmowej, w której uczestniczyli: Kierownik Domu Kultury ob. Winkiel, przedstawiciel klubu filmowego WDK z Poznania Alfred Mikołajczak i 11 członków sekcji: Z. Chojecki, W. Gawrych, A. Jeśmontowicz, S. Karpiński, S. Kubacki, T. Nowak, W. Ostrowski, A. Szlarczyński, Sztoltman, J. Rasiewicz, Z. Witowski, (w późniejszym czasie dołączyli jeszcze R. Nowicki i Z. Kordiaczyński). Dwoch członków sekcji posiadało prywatne kamery filmowe (8 i 16 mm) oraz jeden projektor 16 mm. Możliwość wypożyczenia sprzętu filmowego z Klubu WDK zadeklarował jego przedstawiciel A. Mikołajczak.

„Kierownik Domu Kultury przydzieliła na laboratorium ubikację o wymiarach 2,5 na 3,5 m, w której trzeba wyremontować podłogę, podłączyć wodę i kanalizację oraz zainstalować światło. Na prace te jednak brak środków finansowych”.

(fragment protokołu z zebrania organizacyjnego)

Przewodniczącym sekcji wybrano S. Kubackiego, a jego zastępcą T. Nowaka. Zarząd energicznie przystąpił do poszukiwania środków umożliwiających działalność klubu. Adresatami byli WDK i Prezydium WRN w Poznaniu. Równocześnie odbywały się zajęcia edukacyjne podczas, których uczestnicy opanowywali umiejętność pisania scenariuszy i poznawali podstawowe zasady techniki filmowania, reżyserii, montażu i obróbki technicznej. Plan pracy na II półrocze 1959 r. zakładał przeprowadzenie następujących zajęć:

09.10. – Scenariusz. środki wyrazu i mowa filmu.

23.10. – Technika robienia zdjęć, pomiar światła, stanowisko, tło.

13.11. – Rytm i długość scen i ich wpływ na tempo akcji.

27.11. – Technika obróbki laboratoryjnej.

11.12. – Tytuły i proste triki filmowe.

Na każdym zebraniu odbywały się konsultacje scenariuszy, projekcje realizowanych filmów i ich krytyczna analiza. Z WDK w Poznaniu wypożyczono kamerę AK 16 i podjęto prace nad realizacją dwóch pierwszych filmów: o „Gnieźnie” i o „pierwszej polskiej wirówce przemysłowej”. Pomimo braku środków materialnych, sprzętu technicznego i materiałów filmowych, w rocznicę powstania klubu 6.02.1960 r. planowano zorganizować „Wieczór Filmowy”, w trakcie którego miało być wyświetlonych kilka filmów amatorskich, a wśród nich film pt. „Gnieźno”, zrealizowany przez duet Kubacki – Jeśmontowicz. Chyba nie doszło do tej projekcji, bowiem w sprawozdaniu rocznym AKF przy PDK w Gnieźnie czytamy iż:

„ (...) w okresie 4 miesięcy 1959 r. nakręcono następujące filmy:

1. „Niedzielny spacer” – 7,5 m
2. „Gnieźno” – 200 m
3. „Dzień drukarza” – 60 m
4. „Wieczór wigilijny” – 20 m.

Poza filmem pierwszym, pozostałe znajdują się w obróbce laboratoryjnej. Główną przyczyną trudności w pracy klubu jest brak własnego sprzętu, brak ciemni oraz brak jakiegokolwiek wyposażenia laboratoryjnego. W 1950 r. zakupiono 1 kamerę 2x8.”

(sprawozdanie z 17.02.1960 r., podpisane przez S. Kubackiego).

Parę dni później – 23. 02. 1960 r. S. Kubacki sporządził „Rozliczenie z pobranych filmów dla AKF Gniezno” (dot. rozliczenia z WDK w Poznaniu, który przydzielał materiały filmowe):

Rodzaj taśmy filmowej, przydział	Tytuł filmu	Autor	Długość filmu	Uwagi
16 mm – 300 m	Dzień drukarza	Tarasiewicz (?)	60 m	Film reportażowy.
–	Gniezno	Kubacki – Jeśmontowicz	210 m	Pozostaje do wykorzystania 30 m.
2x8 mm cz-b – 4x 7,5 – 30 m	Gnieźnieński targ	Kordiaczyński	2x 7,5 – 15 m	Film zniszczony na skutek zacięcia się kamery.
–	Migawki z lodowiska	Nowak	1x 7,5 m	–
–	Niedzielny spacer	Kubacki	1x 7,5 m	–
2x8 mm kol. – 4x 7,5 – 30 m	Wieczór wigilijny	Kubacki	1x 7,5 m	–
–	Gdy gasną światła	–	3x7,5 m	Scenariusz planowany do realizacji.

„Uwaga! Wszystkie filmy za wyjątkiem „Niedzielnego spaceru” są nie wywołane z powodu braku ciemni i sprzętu laboratoryjnego, który jest w stadium kompletowania”. S. Kubacki

W kolejnym piśmie do Wydz. Kultury Prezydium WRN w Poznaniu, wniosku-
jąc o sfinansowanie zakupu projektora AL.-11, Kubacki, pisze iż „pomimo dużych trudności w obróbce laboratoryjnej, wywołano już 50% eksponowanej taśmy. Poza tym, członkowie klubu opracowują nową metodę wywoływania filmów, która pozwoli zmniejszyć rozmiary urządzeń i pracę tę zmechanizować. Plan pracy na pierwsze półrocze 1960 r. zakłada wyprodukowanie 2 dalszych filmów na taśmie 16 mm (po 120 m) oraz 5 filmów 8 mm po 15 m.” (Gniezno, 26.03.1960 r.)

25 lutego AKF przy PDK w Gnieźnie został przyjęty w poczet członków kandydatów Federacji Amatorskich Klubów Filmowych w Polsce. Równocześnie komplikowała się sytuacja na linii współpracy z Poznańskim AKF działającym przy WDK. Coraz częstsze monity o zwrot wypożyczonego sprzętu, o rozliczenie się z pobranych materiałów, wreszcie o udział w zebraniach klubowych w Poznaniu, przy braku opieki instruktorskiej nad amatorami z Gniezna, sprawiły, że ostatecznie 4.06.1960 r. Zarząd AKF G-no wypowiedział PAKF-owi dotychczasowe zasady współpracy.

W teczce z dokumentacją Amatorskiego Klubu Filmowego przy PDK w Gnieźnie udostępnionej mi przez Leszka Kubackiego (syna Stanisława) jest jeszcze korespondencja przesyłana do gnieźnieńskiego klubu przez Federację Amatorskich Klubów Filmowych w Polsce. W „Wykazie amatorskich klubów filmowych zrzeszonych w Federacji” z 3.05.1961 obejmującej 65 klubów, AKF Gniezno jest wymieniony na 16 pozycji.

Ostatnim dokumentem w wymienionej teczce jest jeszcze niedatowana „Ankieta Najwyższej Izby Kontroli – Zespół Oświaty, Nauki i Kultury w sprawie wytwarzania filmów”, w której S. Kubacki wymienia tytuły filmów zrealizowanych w 1960 r. (1 turystyczny, 3 reportażowe i 1 fabularny – wszystkie cz-b na taśmie 8 mm): „Warmia Mazury”, „22 lipca w Gnieźnie”, „1 maja w Gnieźnie”, „Odpust św. Wojciecha”, „P...” oraz w pierwszej połowie 1961 r. (1 turystyczny, 3 reportażowe i 1 fabularny): „Gdańsk”, „Niedziela”, „Na Torwarze”, „Demon”, „Ewa rysuje”. Długość poszczególnych filmów wahała się od 15 do 60 m., łącznie zużyto ponad 300 m taśmy. W 1960 r. klub dysponował środkami ze składek – 500 zł i z dotacji – również 500 zł, łącznie 1000 zł, w 1961 r. były to tylko składki – 500 zł.

Scenariusz filmu pt. „Gniezno”

Lokomotywa pędzącego pociągu. Pociąg mija drogę z Dalek do Gniezna. W pociągu podróżni zrywają się i przygotowują się do wysiadania. Jeden podróżny podchodzi do okna i obserwuje zbliżające się Gniezno.

Podróżny opuszcza dworzec i udaje się pieszo do muzeum archeologicznego, oglądając po drodze park Kościuszki, ul. Lecha, Chrobrego, Mieczysława, Krzywe Koło, Szkołę i Kościół św. Jana i dociera do Muzeum Archeologicznego. Ekspozycje w Muzeum przenoszą podróżnego o 10 wieków wstecz. Ogląda tam plany grodu, rekonstrukcje wału obronnego, zabytki kultury materialnej. Po muzeum oprowadza go kustosz, obrazując ekspozycje ewentualnymi planami, mapami objaśniając znaczenie użytkowe przedmiotów. Podróżny porównuje niektóre z tych przedmiotów z obecnie używanymi. Na końcu kustosz pokazuje usytuowanie się Gniezna i plan grodu z podgrodziami w X w. Podróżny opuszcza Muzeum i skierowuje się w prawo ku górze Lecha, gdzie obserwuje stare kanonie wśród topól na tle katedry. Wąskimi schodkami wchodzi na górę, trafia do katedry, gdzie po schodach wskrabuje się na wieżę. Stamtąd ogląda położenie katedry i góry Lecha pomiędzy trzema jeziorami. Przypomina mu się ostatnia plansza w muzeum, na której widzi rysunek obecnych i poprzednich fundamentów katedry, potem przypomina sobie widok katedry z XIV i XVI w.

Podróżny schodzi do katedry, podziwia rekonstruowany gotyk i fragmenty staro-romańskie. Dociera do prezbiterium, gdzie odnajduje płytę z wizerunkiem Mieczysława i Dąbrówki, jak również płytę nagrobną Dąbrówki. Potem udaje się do kaplicy z drzwiami spiżowymi, na których studiuje żywot św. Wojciecha. Następnie zachwycą się realizmem rzeźb, podziwia ornamenty zwierzęce i roślinne. Z kolei wzrok trafia ponownie na obraz śmierci św. Wojciecha. Obraz się zaciera i widać bijący dzwon św. Wojciecha. Podróżny się oddala i dochodzi do grobowca piaskowego, gdzie ogląda rzeźby. Potem idzie dalej oglądać srebrną trumienkę oraz zdobnicze detale. Podróżnego trafia ksiądz, który po krótkiej rozmowie prowadzi go do biblioteki i skarbcza. Ogląda tam stare zabytki piśmiennictwa i skarby. Opuszczają wreszcie skarbiec i obchodzą nawę główną, gdzie zachwycają się kunsztownymi kratami i zabytkami znajdującymi się w kaplicach. Oglądając grobowce odczytują epigramy. Ksiądz wyprowadza podróżnego przed katedrę i pokazuje miejsce, na którym stał przed wojną pomnik B. Chrobrego. Kamera pokazuje jak wyglądał pomnik przed wojną, pokazuje również płaskorzeźby na pomniku. Podróżny żegna księdza i udaje się na samotną wędrowkę po kościołach. Interesuje się tam zabytkową architekturą i ważniejszymi zabytkami. Droga zaprowadziła go na cmentarz św. Piotra, gdzie w zaciszu spoczywają prochy gnieźnian. Dociera do grobu powstańców wielkopolskich. Odczytuje niektóre nazwiska. Kamera przenosi podróżnego na inny cmentarz z grobami poległych w kampanii 1939 r. i w walkach 1945 r. oraz groby żołnierzy radzieckich (przez cały czas nakręcania tej części filmu obraz ciemny, nastrojowy, zrobiony przy użyciu filtrów pomarańczowych).

Podróżny opuszcza bramę cmentarną, zmienia się nastrój, obraz jaśnieje. Na ulicach biegają bawiące się dzieci, mamy wożą swe pociechy w wózkach. W przedszkolu, na dziedzińcu przy ul. Warszawskiej zabawy i śmiechy. Podróżny przystaje, przygląda się temu i uśmiecha. Wędruje dalej do Prezydium Miejskiej Rady Narodowej, gdzie odwiedza przewodniczącego. Po krótkiej rozmowie przewodniczący zaprasza go do fotela, pokazuje pamiątkowe zdjęcia z dni wyzwolenia, oraz odznaczenia miasta. Potem dzwoni po architekta i z nim razem oglądają plany odnowienia Gniezna. Z kolei podróżny wychodzi z architektem by oglądać XIX-wieczne budynki oraz gmachy publiczne. Wędrowkę kończą w MKPG. Przewodniczący komisji po krótkiej wymianie zdań, przedstawia plany zabudowy przestrzennej. Ilustruje to planszami i wykresami rozwoju miasta. Potem wsiadają do taksówki i udają się do większych zakładów przemysłowych. W końcu zwiedzają nowe budownictwo przemysłowe. W drodze powrotnej mijają przedszkole przy parku Kasprzaka, skąd trzymając się za rękę wychodzą na spacer maluchy. Potem chwila w kawiarni na przyjacielskiej rozmówce i podróżny jest ponownie na dworcu. Kupuje tam bilet, a potem pocztówkę na której wypisuje pozdrowienia z Gniezna.

Pędzi pociąg. Podróżny podchodzi do okna i widzi w zachodzącym słońcu oddalające się Gniezno. Widok oddalającego się pociągu kończy film.

Zespół realizatorski:
S. Kubacki
T. Nowak
W. Gawrych

Scenariusz:
S. Kubacki